

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 8. OKTOBER 1982

ŠTEV. 40 (2091)

OB NEMŠKONACIONALNIH OKTOBRSKIH PRIREDITVAH:

Tudi pod uradnim plaščem ni mogoče prikriti starega duha

V teh dneh se na Koroškem spet vrstijo prireditve, ki naj bi po izjavah njihovih organizatorjev prispevale k utrjevanju domovinske zavesti in k mirnemu sožitju v deželi. Za tistega, ki tukajšnjih razmer ne pozna in so mu nepoznana predvsem ozadja tega „domovini zvestega“ hrupa okoli vsakoletnega 10. oktobra, bi te prireditve morda niti ne bile kaj posebnega — zlasti, če jim s strani merodajnih političnih sil poskrbijo primeren plašč, pod katerim potem lahko nemoteno nadaljujejo svoje delo tisti krogi, ki

so spomin na plebiscit v duhu „zmage v nemški noči“ že vedno zlorabljali za nacionalistično zastrupljanje in ščuvanje na narodnostno mržnjo.

Nedeljsko srečanje starih bojevnikov na Ulrichsbergu — kot začetek vsakoletnih oktobrskih prireditev — je bilo v tem smislu dovolj zgovorno. Vodilni funkcionar SPÖ kot slavnostni govornik je lahko še tako lepo govoril o miru in razumevanju med narodi, njegove besede gotovo niso bile na pravi mestu na prireditvi, ki so ji

„v svojem smislu“ dajali pečat predstavniki najrazličnejših bojovniških skupin tja do bivšega predsednika združenja nekdanjih SS-ovcev. Za poveljevanje vojaških vrtilin na primeru nacistične vojske pač ne bi smelo biti prostora v demokratični Avstriji, ki je bila prva žrtev nacistične osvajalske politike nemškega imperializma.

V tem smislu je zavzel do takih prireditev stališče tudi izvršni odbor ZSO, ki je poudaril, da je srečanje na Ulrichsbergu slej ko prej zbirališče tistih, ki svoje nacistične preteklosti še niso premagali in nadaljujejo delo v nemškonalcionalnem duhu, čeprav so odlikovanja s kljukastim križem tokrat pustili doma in je bilo na prireditvi govora o miru, o sporazumevanju med narodi in o združenju Evrope. Posebej je odbor ZSO opozoril tudi na pisanje glasila KHD, ki da predstavlja veliko obremenitev za notranje-koroško ozračje. V tej zvezi opozarja ZSO na nedavno izjavo notranjega ministra Lanca, ki je dejavnost KHD označil za izhodišče širšega desnoradikalnega gibanja. „To in pa nekvalificirano, žaljivo difamiranje protinacističnega boja koroških Slovencev narekuje potrebo po širokem pojasnjevanju značaja te organizacije,“ je rečeno v izjavi ZSO.

Ob koncu je v izjavi ZSO še rečeno, da je tristrankarski pakt v manjšinski politiki le nadaljevanje z drugimi sredstvi tiste „politike dokončne črte“, ki jo je leta 1970 proglasil KHD in od katere se doslej še ni distanciral noben koroški politik. Pri tem se sicer ne poslužujejo odkritega nasilja, vendar iz ozadja, neopaženo in s sredstvi zakona o narodnih skupinah nadaljujejo v smislu nemškonalcionalne politike iz medvojne dobe.

Predsednik SZDL Slovenije obiskal koroške Slovence

Na povabilo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev je bil v sredo novi predsednik Republiške konference SZDL Slovenije Franc Šetinc na obisku na Koroškem. Pri tem obisku so ga spremljali še podpredsednik SZDL Jože Knez-Kolja, član predsedstva SZDL Bojan Lubej in sekretarka komisije za manjšinska vprašanja Barbara Goričar.

V pogovoru na sedežu ZSO v Celovcu je predsednik dipl. inž. Feliks Wieser s svojimi sodelavci seznanil goste s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem in s prizadevanji za uresničitev enakopravnosti v smislu določil člena 7 državne pogodbe. Prav tako jim je bilo tolmačeno delovanje na narodno-političnem, kulturnem in gospodarskem področju, pri čemer je bilo poudarjeno, da je prav akcijska enotnost važnega pomena za odbijanje raznih napadov in pritiskov ter za doseg določenih uspehov, ki jih beležimo na posameznih področjih z akcijami samopomoči in ob podpori matičnega naroda.

Predsednik Šetinc je naglasil stalno skrb in zanimanje matičnega naroda in posebej SZDL kot najširše družbenopolitične sile za usodo delov slovenskega naroda v zamejstvu. Zagotovil je, da zamejski Slovenci tudi v bodoče lahko računajo s tem, da bosta matični narod in njegova država dosledno podpirala njihov boj za doseg pravic, ki so jim zagotovljene z mednarodnopravnimi dokumenti.

Delegacija SZDL je potem obiskala tudi sedež NSKS, kjer jo je sprejel predsednik dr. Matevž Grilc s člani odbora.

Med svojim bivanjem na Koroškem so si gostje ogledali še razne ustanove koroških Slovencev, obiskali so med drugim gradbišče novega dijaškega doma SŠD v Celovcu, otroški vrtec SŠD in kulturni dom „Danica“ v Šentprimozu, tovarno celuloze Obir na Reberci, združne poslovalnice v Železni Kapli in muzej NOB v Peršmanovem spominskem domu v Podpeci.

Obisk je bil zaključen v kapelskem hotelu Obir, kjer je bilo še dovolj priložnosti za izmenjavo mnenj med delegacijo SZDL in predstavniki koroških Slovencev.

Vprašanja dvojezičnosti na dvodnevem seminarju SPZ

Zadnjo soboto in nedeljo je bil v Podravljah seminar, ki se ga je na povabilo Slovenske prosvetne zveze udeležilo lepo število naših društvenikov in kulturnih delavcev. Posvet je veljal problemu dvojezičnosti zlasti na področju kulturno-prosvetnih prireditev ter so udeleženci v živahni razpravi obravnavali vrsto vprašanj, ki se pojavljajo v tej zvezi.

Za uvod je univ. docent dr. Dietmar Larcher s celovške univerze govoril o potrebi in vrednosti materinščine za razvoj človeka ter navedel nekaj tez o dvojezičnosti. Pri tem je poudaril, da je dvojezično boljše samo tedaj, če sta dva jezika, dve kulturi in dva naroda enakovredna, da pa si mora človek najprej ustvariti svojo kulturno in človeško identiteto na osnovi svojega materinjskega jezika.

Obširno poročilo o seminarju objavljamo na 3. strani.

OKTOBRSKI TABOR 1982

Končno črto pod strategijo „schlusstricha“!

Kako je s strategijo „schlusstricha“? Koroške stranke z deželno vlado na čelu so očitno sklenile, da je treba položaj na Koroškem „pomiriti“, da je treba ustvariti videz, da je vse v redu, da bistvenih konfliktov ni več, da je zakon o narodnih skupinah izpolnitev določil državne pogodbe. Taka politika se popolnoma sklada s politiko tibega in „mirnega“ izrinjanja slovenopodirvanja slovenske iz javnosti, s politiko tibega in „mirnega“ izrinjanja slovenskega življa iz zavesti prebivalstva s sredstvi strukturnega, tj. prikritega nasilja in „demokratičnih“ mehanizmov pravne države.

Vzemimo samo vprašanje šolstva. Kot edino vprašanje, ki ni zajeto s sedmojuljsko zakonodajo, ki torej še ni „dokončno rešeno“, ga nemškonalcionalci porivajo v ospredje in forsirajo njegovo ureditev v njihovem smislu. Da zahtevajo po centralnih šolah, ki bi slovenske otroke zaprle v ghetto, prevzema tudi svobodnjaška stranka, ni nobeno presenečenje. Vendar pa se zdaj za dokončno ureditev manjšinskega šolskega vprašanja zavzema tudi že predsednik ljudske stranke. Socialistični vrh se je za zdaj sicer izrekel proti centralnim šolam, vprašanje pa je, ali bo v smislu trostrankarskega pakta v manjšinskem vprašanju vztrajal pri tem stališču. Tako kaže, da se

merodajne politične sile na Koroškem pripravljajo, da bodo tudi manjšinsko šolstvo uredile po načelih sedmojuljske zakonodaje, kajti izboljšanja šolske ureditve pri teh političnih razmerah na Koroškem bržkone ni pričakovati. Toda to je samo ena plat zadeve. Druga se skriva v brezštevilih zakonih in zakonskih osnutkih, odredbah in predpisih, ki so jih producirali šolski juristi v sklopu šolskih reform v zadnjih letih. Te šolske reforme sicer na tekočem traku reformirajo in posodablajo šolanje, vendar pa se v ničemer ne ozirajo na potrebe slovenskih otrok. Dvojezično šolstvo je v določenem smislu še vedno na ravni izpred tridesetih let. Kolikor pa dobijo koroški Slovenci priložnost, da dajo k takim zakonskim osnutkom svoje predloge, se ti predlogi kolikor le mogoče ne upoštevajo. To je tiha, birokratska pot „končne črte“.

Podobno je pri otroških vrtcih. Pri zakonodaji o njih seveda nikjer niso upoštevane potrebe slovenske narodne skupnosti. In ta zamuda države potem rabi kot argument, da ni mogoče urediti dvojezičnih vrtcev.

Zato je čas, da se pod tako politiko potegne „končna črta“.

OA.OT

OKTOBERARENA OKTOBRSKI TABOR

9. Oktober 1982
Samstag
sobota
Gasthaus
gostilna
Šoštar - Globasnitz / Globasnica
14.30 - Kinderprogramm - Glasbeni spored
16.30 - Musikprogramm - „Deine ersten Erfahrungen mit Diskriminierung!“
17.30 - WORKSHOP: „Tvoje prve izkušnje z diskriminacijo!“
19.00 - Abendprogramm - Večerni spored
KIKERIKI Kindertheater
KINDER DES SOZIALISMUS (Ljubljana) • ZOT & ANDREA MAFFEI (Bozen) • Lesungen
Literatura • KIDZ Politische
Slovenischer Chor
Slovenski zbor • AUSSEER ATEM
Neue Welle
nevi val • EMIL & CO. Jazz
jazz • KARL GOTT
Neue Welle
nevi val (ne Karol Gott) • OTROCI
SOCIALIZMA • ZSM - pevski
skupina Gesangsgruppe

8. Oktober 1982 - 20.00 h
Freitag
petek
KONCERT
AUSSEER ATEM • KARL GOTT • OTROCI
SOCIALIZMA • KUNDELINI
KINDER DES SOZIALISMUS • KUNDALINI
Universität Klagenfurt / Univerza v Celovcu

Also hat die Geschichte in Kärnten noch keinen
„Schlusstrich“ gezogen. Sie zieht ihn unter zwei Völkern
nur, wenn eines von ihnen nicht mehr besteht. So ist
der Abwehrkampf von 1920 im Jahr 1970 immer noch
aktuell. Und die Lösung ist nicht im Jahr 1970, sondern
Volk hier, es löst sich nicht, dort gibt. Das ist immer noch
mit Herz und Geist, nie wieder mit Gewalt ausgeht
werde, das wolle Gott!

PREBERITE

Volitve na Gradiščanskem in v Salzburgu stran 2

Seminar o dvojezičnosti stran 3

Otvoritev nove šole v Bilčovsu stran 4

Kaj bo na oktobrskem taboru stran 5

Prispevek k zgodovini Št. Štefana v Ziljski dolini stran 7

Telič obsojen na 15 let stran 8

O. T.

Jesensko delo ZSO

Ocena trenutne narodnopolitične situacije je bila eno izmed vprašanj, ki sta jih na svoji seji zadnji petek obravnavali upravni in nadzorni odbor Zveze slovenskih organizacij. Predsednik dipl. inž. Feliks Wieser se je v svojih uvodnih besedah dotaknil med drugim tudi prihodnjih volitev, ki kot vedno mečejo svoje sence tudi na manjšinsko vprašanje, poudaril pa je tudi, da se koroški Slovenci ne smemo dalje pustiti zavajati od ping-pong politike med Dunajem in Celovcem, ki je v resnici ni. V razpravi so odborniki ZSO ocenili trenutni predvolilni čas in ugotovili, da žal v takih obdobjih na Koroškem nikoli ni pričakovati veliko razumevanja za težnje slovenske narodnosti.

Boljše uveljavljanje slovenskega jezika na vseh področjih in učinkovitejše delo na bazi, pri katerem je treba uveljaviti akcijsko enotnost in učinkovitost vseh narodno zavednih koroških Slovencev, pa sta namlogi za katere se bodo zavzemali odborniki. Razprava je tekla tudi o bodočem razgovoru med odboroma obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, na katerem bodo v odprti diskusiji razpravljali o vseh važnih vprašanjih narodnega življenja.

V zvezi z otvoritvijo nove dvojezične šole v Bilčovsu, ki ima samo

na zunanosti dvojezični napis, v notranosti pa le piktograme (ustrezne grafične znake) so odborniki kritizirali to prakso občine. Zveza slovenskih organizacij bo zato naslovila v zvezi z manjkajočimi dvojezičnimi napisi v notranosti šole pismo na občinski svet ter mu tolmačila stališče ZSO, da so dvojezični napisi v notranosti dvojezične (!) šole sestavni del vzgoje k dobremu sožitju obeh narodov, ki živita na Koroškem.

V jesenskem času bo Zveza slovenskih organizacij osredotočila svoje delovanje med drugim tudi na bolj razširjeno uporabljanje slovenskega jezika pri občevarju z občinskimi in deželnimi uradi ter ustanovami. Znotraj organizacije pa je na dnevnem redu razprava o novem programu ZSO ter intenzivnejše delovanje pododborov. Med drugim je bil sklep odbora, da se bo v bližnji prihodnosti napravila analiza pod katerimi pogoji je možno sodelovanje z raznimi „zelenimi“ in drugimi iniciativami, ki so pripravljene podpreti boj koroških Slovencev za uresničevanje zajamčenih pravic, pravtako pa tudi kako je mogoče ojačiti sodelovanje z številnimi masovnimi organizacijami, ki delujejo na južnem Koroškem.

Obisk predsednika Gospodarske zbornice SRS

Prejšnji teden je bil na obisku na Koroškem predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc, ki ga je spremljal sekretar odbora za obmejno gospodarsko sodelovanje Roman Veras. V spremstvu predstavnika Gospodarske zbornice SFRJ v Celovcu Slavka Bezika sta si gosta ogledala tukajšnja mešana jugoslovansko-avstrijska podjetja in se seznanila z njihovim delovanjem.

Med bivanjem na Koroškem se je predsednik Bulc sestal tudi s predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev, ki so ga seznanili s položajem naše narodne skupnosti in mu tolmačili predvsem prizadevanje ter uspehe in težave na gospodarskem področju. Pri tem je pogovor tekkel predvsem tudi o možnostih vključevanja koroških Slovencev v proces gospodarskega sodelovanja med Koroško in Slovenijo.

Preskusne volitve na Gradiščanskem in v Salzburgu

Do prihodnjih parlamentarnih volitev v Avstriji je sicer še več kot pol leta, vendar politično dogajanje že sedaj nosi bolj ali manj izrazit pečat predvolilnega boja. V okviru priprav na vsedrjavno merjenje sil med strankami pa vzbujajo posebno zanimanje razne lokalne volitve, bodisi na deželni ali tudi samo občinski ravni, ki jih strankarski strategiji zato tudi podrobno analizirajo kot „preskus“ trenutnega razpoloženja med volilci.

Nekaj takih „preskusnih volitev“ je bilo zadnji nedeljo: na Gradiščanskem so volili nov deželni zbor, v mestih Salzburg in Krems pa so bile občinske volitve. Izidi teh volitev se vendar močno razlikujejo, tako da na tej podlagi ni mogoče delati zaključkov oziroma napovedi glede trenutnega razpoloženja v politični javnosti in s tem glede morebitnega izida splošnih volitev prihodnje leto.

Na Gradiščanskem so zmagovalci brez dvoma socialisti, ki so svojo absolutno večino še znatno izboljšali (njihov delež se je povečal od 51,9 na 53,2 odstotka, kar pomeni malenkosten porast celo v primerjavi z zadnjimi državnozbornskimi volitvami leta 1979). Prav tako ne dvoumen porazenec je ljudska stranka (njen delež je nazadoval od 45,1 na 43%), ki je s tem prešla „zasluženo plačilo“ za škan-dale, ki so jih zagrešili njeni vodilni funkcionarji na področju stanovanjske zadruge. Dobro sta se držali FPÖ (porast od 2,3 na 3%) in KPÖ (od 0,4 na 0,5%); pravi madež na politični podobi Gradiščanske pa je tistih 400 glasov, ki

jih je v enem samem volilnem okraju prejela Burgerjeva NDP. Kljub tem premikom med strankami pa v sestavi deželnega zbora ni prišlo do nobene spremembe: SPÖ je ostala pri dosedanjih 20 mandatih in ÖVP ima prav tako spet 16 sedežev v deželnem parlamentu.

Neprijetno večje so „posledice“ izida nedeljskih volitev v Salzburgu, kjer je alternativna lista občanov poskrbela za pravo senzacijo, ko je število svojih mandatov povečala od 2 na 7. Svoj presenetljiv uspeh je dosegla na račun vseh treh strank: najmočnejše je oklestila FPÖ, katere delež je padel od 21,3 na 15 odstotkov in število mandatov od 8 na 6; ÖVP je nazadovala od 33,2 na 29,9% in je prav tako zgubila 2 mandata, tako da jih ima le še 12; SPÖ je utrpela razmeroma manjšo izgubo — 38,8 na 36,9% in od 16 na 15 mandatov. Za FPÖ je poraz posebno viden, saj je zgubila svojega podžupana, ki je medtem že vzel slovo od komunalne politike, in tudi pri ÖVP je že prišlo do ustreznih „konsekvenc“. Nasprotno pa se je alternativna lista občanov prav zaradi svoje zmage znašla v neprijetnem položaju, da bo morala svojo vlogo kritiziranja zamenjati za vlogo soodgovarjanja.

Vsaj eno tolažbo pa pomenijo nedeljske volitve tudi za ÖVP, namreč v Kremsu, kjer ji je uspelo svojo absolutno večino še povečati (od 21 na 23 mandatov), medtem ko je SPÖ nazadovala od 16 na 13 mandatov. FPÖ je napredovala od 2 na 3 mandate, KPÖ pa je obdržala svoj dosedanja sedež v občinskem svetu.

„Liberal, national, antiklerikal“

In der Ausgabe des „Slovenski vestnik“, Nr. 36, vom 10. September 1982, schreiben Sie unter dem Titel „Kärntner Sozialdemokratie bereitet sich auf den Wahlkampf vor“ unter anderem (in deutscher Übersetzung) folgendes: „... Das gab auch Landeshauptmann Wagner selbst zu, als er vor kurzem in einem Journalistengespräch sagte, daß die Gründe für die Erfolge der Kärntner SPÖ vor allem in der Tatsache gesucht werden müssen, daß die Kärntner SPÖ in erster Linie „liberal, antiklerikal und national“ ist, was angeblich der Kärntner Mentalität am meisten entspricht.“ Im Interesse einer korrekten Information Ihrer Leser darf ich Sie bitten, folgende Klarstellung zu diesen angeblichen Ausführungen des Landeshauptmannes in der nächsten Ausgabe Ihres Blattes wiederzugeben:

Die Verfasserin des von Ihnen kommentierten Kärnten-Artikels in der „Frankfurter Allgemeinen Zeitung“ vom 17. 8. 1982, Frau Hanneli Konitzer, hielt sich zuvor im Rahmen eines mehrtägigen Besuchs der Auslandspresse in Kärnten auf. Sie sprach dabei mit Gemeindeführern, Landespolitikern (darunter allen drei Obmännern der Landtagsparteien) sowie Menschen aus breiten Bevölkerungskreisen. Der Artikel der bundesdeutschen Journalistin gibt

daher einen Gesamteindruck wieder und kann nicht ausschließlich mit dem kurzem Gespräch, das Frau Konitzer mit Landeshauptmann Wagner führte, in Zusammenhang gebracht werden. In Ihrem Kommentar im „Slovenski vestnik“ gehen Sie aber noch weiter und unterstellen unter Hinweis auf den Bericht der „Frankfurter Allgemeinen“ dem Kärntner Landeshauptmann eine Charakterisierung der Kärntner SPÖ, die dieser — wie ich als Teilnehmer an dem Gespräch mit der deutschen Journalistin bestätigen kann — keinesfalls geäußert hat. Auch in dem Artikel in der „Frankfurter Allgemeinen“ werden die Etiketten „liberal, national und antiklerikal“ nicht unmittelbar auf die SPÖ-Kärnten bezogen, sondern als Ausdruck der „besonderen“ Mentalität der Kärntner Bevölkerung“ (Zitat) erwähnt. Daß diese gesellschaftlichen Strömungen eher der SPÖ als etwa einer katholisch-konservativen Partei zugute kommen, ist wohl nicht von der Hand zu weisen, was im übrigen in dem erwähnten Beitrag der „Frankfurter Allgemeinen“ auch vom ÖVP-Landesparteiobmann Knäfl insofern bestätigt wurde, in dem dieser meinte, „daß es der ÖVP in den Augen vieler Kärntner zum Nachteil gereiche, welt-

anschaulich der Kirche verbunden zu sein“.

Zgornje „pismo bralca“ nam je poslal vodja deželnega tiskovnega urada dr. Hellwig Valentin s prošnjo, da ga objavimo v našem listu. Njegovi prošnji smo s tem ugodili — čeprav bi svoj „popravek“ pravzaprav moral poslati zgoraj omenjenemu zahodnonemškemu časopisu, kajti v prvem članku smo tamkajšnji avstrijski deželni glavarja Wagnerja povzeli dobesedno, v naslednjem komentarju pa samo zabeležili vtis, ki ga je ta glavarjeva izjava zapustila v javnosti.

Sicer pa v predmetni zadevi za karakterizacijo koroške SPÖ niso merodajne samo verbalne izjave, marveč si stranka spričevalo sama izstavlja predvsem s svojimi dejanji. Posebno zgovorno je, kako se je v manjšinski politiki s tristrankarskim sporazumom podala povsem na linijo obeh desničarskih strank. Ali pa najnovejši primer: njen 3. predsednik deželnega zbora Schantl kot slavnostni govornik na ulrichsberškem bojevniškem srečanju, kar celo ljudje iz njenih vrst komentirajo z dovtipom „Da Schantl is a Schantl für die SPÖ“ (kar bi prosto prevedeno pomenilo, da je Schantl glava za socialistično stranko).

PRED 10. LETI: ESKALACIJA NEMŠKEGA NACIONALIZMA (4)

Država nikoli ni ovirala politike KHD-ja

Okroglo obletnico koroškega plebiscita leta 1970 so nemško-nacionalne sile izbrabile za začetek ofenzivnejše politike proti koroškim Slovincem, predvsem proti samozavestnejši mladi slovenski inteligenci, ki se je uprla ponemčevalni politiki v deželi. Najmočnejša ost protislovenske politike je bil slej ko prej heimatdienst.

Kot vselej, če smo se koroški Slovenci upirali za nemško-nacionalne samoumevemu in „naravnemu“ ponemčevanju, so ustvarjali vzdušje, v katerem je prišlo do številnih protislovenskih izpadov. Fizični napadi in grožnje, pa tudi razstreljevanje in mazanje partizanskih spomenikov so bili del teh izpadov. V času „ortstafelsturme“ so nemško-nacionalni skrajneži nesramno oskrunili partizansko grobišče v Borovljah in s tem dokumentirali svoje zaničevanje do vseh Slovencev, ki so se upirali Hitlerjevi diktaturi in se še danes s ponosom spominjajo tega boja.

Ideološki boj proti antifašističnemu duhu med koroškim prebivalstvom je bil od razula fašistične oblasti naprej do danes sestavni del protislovenske politike na Koroškem. KHD je pri tem svojem delovanju vedno gledal na to, kako bi s takimi napadi čim bolj razdvojil Slovence in s tem razdril vsakršen odpor proti ponemčevalni politiki.

Tudi deset let po podiranju tabel se KHD poslužuje iste taktike. Najnovejši „Ruf der Heimat“ je ponoven dokaz takšne politike. Zahteva po središčnih šolah in zaletavanje proti partizanskemu boju stojita v ospredju tega lista. Živčno opozarja na to, da je že zadnji čas, da se odvzame partizanskemu boju „mit po-

napadanje vseh svobodoljubno mislečih ljudi.

Žolčno pisanje „domovinskega glasu“ pa je tudi odraz tega, da 10. oktober in priveditve v sklopu tega koroškega deželnega praznika niso več neoparavana domena teh domovini zvestih sil. Razvoj v zadnjih desetih letih je kljub strankarski troedinosti v vseh političnih taborih zbudil sile, ki na svoj način osporavajo KHD-ju vodilno vlogo v tem času in vabijo mladino do drugih aktivnosti. Čeprav trenutno ne stopa tako v ospredje, njegova moč še vedno obstaja, ker se uradna politika na Koroškem nikoli ni uprla KHD-ju in nikoli ni resno ovirala njegove politike. Zato ob potrebi razvija tudi svojo moč, saj rezerve le spijo.

Kaže pa tudi, da se KHD v vsakdanji politiki — posebno še ker FP, VP in SP prakticirajo protimanjšinski pakt — spominja besed Vinzenza Schumyja, ki je pred več kot 50 leti dejal, da je odprto nasilje proti Slovincem škodljivo, ker ustvarja mučenike, zato je zagovarjal delovanje v ozadju, ki da bolj koristi interesom Koroške, Slovincem pa otežkoča uspešne protiakcije.

V času podiranja dvojezičnih tabel leta 1972 so nemški šovinisti gnusno oskrunili tudi partizanski spomenik v Borovljah.

membnega antifašističnega boja“, najbolj pa se zaganja proti muzeju v Peršmanovi domačiji in proti odkritju spomenikov žrtvam fašističnega terorja. Njihova ugotovitev, da „noben svobodoljubni in demokratično misleči Avstrijec ne bi smel imeti do partizanov niti trohice simpatij“, pa ponovno nesramno

Opozorilo na neizpolnjene obveznosti

Ko je v republiški skupščini SR Slovenije predsednica republiškega društvenega sveta za mednarodne odnose Vida Tomšič pred nedavnim govorila o zunanji politiki, je poudarila tudi politiko dobrega sosedstva, ki da ugodno vpliva na položaj in možnost razvoja slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in ji omogoča, da se tvorno vključuje v ta razvoj.

Toda obenem je Vida Tomšič opozorila, da „je tudi v preteklem obdobju, navkljub vzdušju dobrososedskega sodelovanja, zaostajalo konkretno razreševanje odprtih vprašanj uresničevanja enakopravnega položaja in razvoja slovenske narodne skupnosti v Avstriji in Italiji“. Pri tem je izrecno opozorila na tozadevne mednarodnopravne obveznosti, ki jih vsebujejo člen 7 avstrijske državne pogodbe ter osimski sporazumi.

Vpis v slovenske šole v Italiji

V novem šolskem letu so vpisi v slovenske šole na Tržaškem in Goriškem dokaj zadovoljivi. Na Tržaškem je v slovenske osnovne in srednje šole vpisanih skupaj 2969 učencev in dijakov, to je za 30 več kot v minulem šolskem letu. Na Goriškem, kjer je vpisanih letos 1764 učencev in dijakov, je število napram lanskemu letu sicer padlo za 15 otrok, vendar je pri tem treba upoštevati, da je število otrok na italijanskih šolah na območju Furlanije-Juljske krajine nazadovalo kar za 1500.

Bolj ali manj uspešen razvoj slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem je razveseljiv tembolj, ker ga beležijo tamkajšnja narodna skupnost navkljub številnim oviram in težavam, s katerimi se mora slej ko prej spoprijemati. Predvsem pa so slovenski otroci v videmski pokrajini, v Kanalski dolini in v Beneški Sloveniji, še vedno brez rednega pouka v materinščini.

Razni „prastrahovi“ in nevarnost neofašizma

Po mnenju notranjega ministra Lanca se je neofašistični tabor v Avstriji v zadnjih 30 letih zmanjšal na polovico in zajema danes le še kakih 15 do 20. tisoč ljudi. Kljub temu pa je nevarnost desnega ekstremizma treba resno jemati, ker so — kot je dejal minister — v javnosti, tudi med člani in volilci SPÖ, še močno razširjeni predsodki do tujcev in razni „prastrahovi“, ki v slabih gospodarskih razmerah lahko služijo kot izhodišče širšega desnoradikalnega gibanja.

Ker je minister pri tem za ilustracijo učinkovanja in posledic raznih „prastrahov“ izrecno navedel koroški Heimatdienst, je seveda — spet enkrat — padel v nemilost pri teh krogih, ki mu še vedno ne morejo odpustiti, da je napisal uvodno besedo za znanstveno publikacijo o desničarskem ekstremizmu v Avstriji.

NA SEMINARJU SPZ O DVOJEŽIČNOSTI V PODRAVLJAH:

Istovetenje z jezikom vladajočih in z jezikom zatiranih hkrati ni mogoče

Slovenska prosvetna zveza je preteklo soboto in nedeljo v bivši kmetijski šoli v Podravljah spet organizirala seminar, namenjen kulturnim delavcem krajevnih prosvetnih društev in takih, ki se bavijo z narodnostno problematiko. Tokrat je SPZ pripravila seminar o dvojezičnosti, ki je že po sami tematiki bil narodno politično aktualen in je izzval izredno veliko zanimanje, saj je vsebina le-tega bila posvečena dvojezičnosti v okviru krajevnih društev.

Na Koroškem je namreč vedno več prireditev slovenskih prosvetnih društev, ki potekajo dvojezično. Tu gre v prvi vrsti za prireditve, ki so v poletni sezoni namenjene tujim turistom, in za prireditve, ki hočejo nagovoriti tudi pripadnike sosednjega naroda. Vzemimo samo številne prireditve ob avstrijskem državnem prazniku pod naslovom „Dober večer, sosed“, pa tudi Oktobrski tabor, ki ga skupno prirejajo slovenski in nemški Korošci.

V sobotnem delu seminarja je univ. docent dr. Dietmar Larcher s celovške univerze za uvod govoril o potrebi in vrednosti materinščine za razvoj človeka in nanizal nekaj zanimivih tez o dvojezičnosti. Njegova osrednja teza je bila, da je dvojezično boljše samo tedaj, če sta dva jezika, dve kulturi in dva naroda enakovredna, pravna, in da si mora vsak človek, da bi si razvil lastno identiteto, torej tudi narodno, in močan jaz, pridobiti in razviti jezik, ki ga razlikuje od vseh drugih. Poudaril pa je tudi, da jezik ni samo orodje, temveč je zelo občutljiva druga človekova koža, ki vsebuje zgodovino vsakega posameznika, zgodovino naroda in družbe. Zato vsebuje izkušnje, svetovne nazore, vrednostne presoje in predstave, ki si jih je kaka družba ali kak narod v svoji zgodovini ustvaril. Za zgodovinsko situacijo pa, v kateri je v eni in isti regiji eden od jezikov vladajočih, gospodujočih, drugi pa jezik podrejenih, je razvoj identitete preko dveh jezikov problematičen, ker istočasno istovetenje z jezikom vladajočih in z jezikom zatiranih ni mogoče.

V razpravi se je nato okoli 50 diskutantov dotaknilo tudi tega vprašanja, ki ga je pri nas aktualizirala akcija „Dvojezično je bolje“. Ugotovili so, da ima lahko to geslo pozitiven učinek le, če je naslovljeno na nemškogovoreče Korošce, sicer lahko privede tudi do nesporazumov. Ker je vprašanje dvojezičnosti pravzaprav vprašanje asimilacije, se je razprava vrtela tudi okoli problema, kako slovenskemu jeziku v jav-

nosti dati pravo vrednost in kako preprečiti, da bi Slovenci v procesu asimilacije zgubili svojo kulturno in jezikovno identiteto in prevzemali drugo, ki je vezana na nemški

jezik in avstrijsko kulturo in zgodovino. Seveda pa tega mnogoplastnega problema ni bilo mogoče izdiskutirati, zato bi bilo tajbrž potrebno, da Slovenska prosvetna zveza o posameznih tematskih sklopih razpravlja še na drugih seminarjih.

Do te ugotovitve so udeleženci seminarja prišli tudi v nedeljo, ko so po intenzivnem delu in v stvarni zaključni razpravi obravnavali pereče vprašanje dvojezičnosti društvenih prireditev, ker je obravnavana problematika odprla številne aspekte s katerimi se naši prosvetaji soočajo. Že uvodni referat, ki ga je imel dr. Janko Malle, je za udeležence odprl toliko kritičnih, a stvarnih vprašanj, ki se nanašajo na delovanje oziroma kulturno politiko naše narodne skupnosti in njenih organizacij. Janko Malle je povedal, da v razvoju kulturnega delovanja močno zaostajamo in menil, da stare igre in pesmi, našemu človeku ne dajejo več tega, kar so dale včasih. Dejal je, da nismo znali razviti novih poti in oblik kulturnega delovanja s katerimi bi našemu človeku krepili narodno zavest, ker se v zadnjem času izogibamo kulturnim prireditvam dajati več kulturno politične vsebine. Seveda pa s tem ni hotel zmanjševati pomena kulturnega prizadevanja pevskih zborov, igralskih, folklornih in drugih skupin, saj v njihovem delu najbolj množično pride do izraza naša narodna identiteta — slovenski jezik. Odločno pa je Malle opozarjal na nevarnost folklorizacije naše

kulture, kar brez dvoma pomeni prvi korak k asimilaciji. Ob tem je navedel primer gradiščanskih Hrvatov, zbranih v asimilacijski skupini Robaka. Zato je bil referent mnenja, da morajo biti naše kulturne prireditve narodno politično angažirane, sicer bodo postajale vedno bolj abstraktne, ne bodo kazale prave poudare kritične situacije v kateri se nahajamo. S tem pa je prišel tudi do vsebinskega jedra nedeljskega dela seminarja, namreč pri dvojezičnih prireditvah naših društev. Posebno je pri tem omenil prireditve za turiste, prireditve za 26. oktober in Oktobrski tabor, katerim je po njegovem treba posvetiti posebno pozornost, kar zadeva njihove narodno politične izpovedi. Zlasti prireditve ob 26. oktobru naj bi bile priložnost za tolmačenje historičnega pomena avstrijske državne pogodbe, ki je simbol avstrijske samostojnosti. Janko Malle je še posebej orisal značaj na skupnih prireditvah z večinskimi narodom, ko ponekod celo cenzurirajo povezovalna besedila kot se to dogaja pri ORF-u.

Referat Janka Malleja je bil gotovo impresiven uvod v diskusijo v štirih delovnih krožkih, na katerih so skupine obravnavale sodelovanje z družtvi sosednjega naroda (prireditve ob državnem prazniku „Dober večer sosed“ in Oktobrski tabor), prireditve za turiste ter dvojezičnost v društvu odnosno v okviru slovenskih kulturnih skupin. Po dolgi in vestni analizi posameznih področij, so udeleženci seminarja na skupni diskusiji, potem ko so vodje krožkov poročali o svojem delu, diskutirali o iznešenih vprašanjih, predlogih in smernicah za prihodnost.

Pri tem se je izkazalo, da je v skupini, ki je obravnavala sodelovanje z družtvi sosednjega naroda, sodelovalo največ udeležencev, kar je tudi povsem naravno, saj prav to področje odpira največ problemov s katerimi se organizatorji takih prireditev soočajo. O izsledkih te skupine je poročal dr. Mirko Wakounig. Le-ta je ugotovila, da je tako sodelovanje koristno le, če se naše skupine lahko popolnoma enakopravno postavijo ob skupine večinskega naroda, če je prireditev dosledno dvojezična in da jo tudi vsebinsko lahko sooblikujejo. Toda dosedanja praksa je pokazala, da se to dogaja le v zelo redkih primerih in da tudi interes večinskega naroda hitro mine, če ne uveljavi svojega namena. Take prireditve, katerim bi Slovenci služili samo za prikrievanje dejanske odprtih vprašanj, pa nam samo škodujejo. Kljub temu je bila izražena potreba po sodelovanju s takimi družtvi, ki nimajo prikritih namenov, to je z družtvi izven dvojezičnega območja. Nemška društva južne Koroške pa že zaradi svoje protislovenske nastojenosti ne kažejo potrebe po takem sodelovanju.

Dr. Augustin Brunnik je plenumu poročal, da je njegova skupina, ki je obravnavala prireditve okoli državnega praznika v bistvu potrdila uvodna izvajanja Janka Malleja. Sicer pa

Jubilej Slovenskega okteta

Znani slovenski vokalni ansambel Slovenski okteta obhaja letos 30-letnico svojega obstoja. Kot znano, je to bil prvi slovenski ansambel, ki je našo pesem — tudi koroško narodno — ponese v širni svet. V teh tridesetih letih je Slovenski okteta gostoval v 34 državah vseh petih celin, skupno pa beleži 2400 koncertov in nastopov. Slovenski okteta je v tridesetih letih njegovega obstoja bil tudi večkrat gost Slovenske prosvetne zveze in v organizaciji le-te navduševal številne ljubitelje slovenske pesmi v Rožu, Ulji in v Podjuni.

Svoj jubilej je Slovenski okteta počastil minuli torek s slavnostnim koncertom v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Jubilejni ansambel je za svoj praznik pripravil poseben spored, na katerem je izvajal kar osem krstnih izvedb pesmi slovenskih skladateljev, ki so jih napisali znani slovenski skladatelji. Tako je javnost prvič slišala skladbe Uroša Kreka, Alojza Srebotnjaka, Pavla Mihelčiča, Marijana Gabrijelčiča, Pavla Šivica, Darijana Božiča, Pavla Merkuja in Jakoba Ježa.

Slovenskemu oktetu k 30-letnemu jubileju obstoja iskreno čestitamo in tudi v četrtem desetletju njegovega delovanja želimo mnogo uspeha.

je situacija taka, da nitj Avstriji sami vsebinsko ne praznujejo svojega nacionalnega praznika in da je prireditev okoli 26. oktobra treba tretirati kot protiutež 10. oktobra, jim dati vsebino antifašističnega izročila, ki je nenazadnje tudi Avstriji prinesel neodvisnost in da na teh prireditvah pride do izraza boj proti nacionalizmu in pravo zgodovinsko ozadje 26. oktobra.

O izsledkih krožka prireditev za turiste je poročal Hanzej Weiss. Tudi v njegovih izvajanjih je prišlo do izraza, da te prireditve ne dosegajo tistega namena, kateremu so prvotno bile namenjene — turistom posredovati našo kulturo in jih na primeren način opozoriti na naš položaj. Tako pa se čestokrat dogodi, da ob tem ne povemo naše resničnosti, da izpademo kot zgolj folklorna atrakcija. Za tako dejavnost pa je škoda truda, ki ga vlagamo v pripravo takih večerov. Zato je krožek bil mnenja, da je tudi tem prireditvam treba dati novo vsebino.

Eno izmed zelo perečih vprašanj je dvojezičnost v društvih. S tem vprašanjem se je bavil krožek, katerega je vodil Tomaž Ogris. Ta je prišel do naslednjih zaključkov: Dvojezičnost v društvih lahko izhaja samo iz slovenščine, ker gre za naša slovenska društva. Zato si je le težko predstavljati, da bi zaradi enega ali dveh nemško govorečih članov v ansamblu ali zboru bil pogovorni jezik nemški, ker bi to pomenilo od-

poved naši narodni identiteti. Tozadevno je bil iznešen predlog, da prizadeto društvo organizira tečaj slovenščine in da se ob tem poslužuje naj sodobnejših izsledkov. Pri tem je treba upoštevati pomen knjižnic in avdio vizualnih naprav. Razen tega bi taka metoda ljudem večinskega naroda dajala občutek enakopravnosti obravnave slovenščine.

Izčrpnim poročilom vodij posameznih krožkov je sledila stvarna diskusija. Le-ta je v bistvu potrdila iznešena mnenja in predloge. Posamezni diskutanti pa so bili tudi kritični, tako je med drugim bilo postavljeno vprašanje, zakaj se seminar ni bavil z uporabo slovenščine pri uradih ali pripomba, da do prireditev, ki ne dosegajo svojega namena, pride zaradi apolitičnosti ljudi, ki jih organizirajo. Tu bi lahko navedli še več primerov različnih stališč posameznih udeležencev. V enem pa so si vsi udeleženci seminarja bili edini, namreč, da je le-ta bil vsebinsko in organizacijsko dobro pripravljen, da so vsi prispevki od referatov do diskusije bili nov pristop k zastavljeni problematiki. Iznešena je bila tudi želja, da je na tem področju treba delati tudi v bodoče, zlasti pa, da bi SPZ izsledke, do katerih so seminaristi prišli v Podravljah, posredovala še odborom in članom krajevnih prosvetnih društev, zlasti tistim, ki se soočajo s problemi obravnavanimi na tej izobraževalni prireditvi.

V SSG v Trstu bodo uprizorili dramsko delo s koroško problematiko

Slovenska gledališča so tik pred novo gledališko sezono. Svoj repertoar je predstavilo tudi Slovensko stalno gledališče v Trstu, ki bo v tej sezoni uprizorilo več gledaliških del, med njimi tudi dve slovenski noviteti, ki bosta brez dvoma najbolj pritegnili pozornost nase. Tržaški pisatelj Alojz Rebula je napisal dramsko delo „Hribi, pokrijte nas“, esejist, literarni zgodovinar, pisatelj in dramatik Matjaž Kmecl pa „Mutasti bratje“. Slednji v svojem delu obravnava koroško problematiko, ki ga naposled zajame vse zamejstvo.

Pripoved je Matjaž Kmecl spredel iz bleščeče temeljne domislice: na veliki slovenski koroški kmetiji, kjer še po starem ostajajo — sredi nemškega morja — Slovenci, imajo tri mutaste sinove, ki pa prelepo pojejo, kadar se ga napijejo, in tako postanejo velika turistična zanimivost. V njihovo sestro se zagleda sin domačega hlapca, renegat, ciničen in izzivalen. Njihovo hišo obišče smrt. Dogodki, ki sledijo, omogočajo osvetlitev številnih vprašanj narodnostne skupnosti za mejo, njihovih človeških razsežnosti, zgodovinskih miselnih deformacij, kakor

tudi širše razmišljanje o usodi majhnega naroda nasploh. Matjaž Kmecl je dober poznavalec stanja v zamejstvu, ne samo na Koroškem, in igra v precejšnji meri sloni na realnih anekdotah. Prežeta pa je s svojevrstno fantastiko, ki je za gledališko uprizoritev vabljava, ker omogoča korak naprej v iskanju slovenskega gledališkega izraza, uklenjenega med stilizirano poetičnost na eni strani in naturalizem na drugi strani.

Že samo dejstvo, da v novem Kmeclovem delu gre za koroško problematiko, naravnost kliče po tem, da bi bilo nedopustno, če ansambel SSG v Trstu s tem delom ne bi prišel gostovat na Koroško. Torej pričakujemo, da bo, denimo Slovenska prosvetna zveza, to gostovanje organizirala.

Slovensko stalno gledališče v Trstu bo poleg obeh omenjenih novitet uprizorilo v teku nove sezone tudi recital sodobne slovenske ljubzenske poezije, ki ga je pod naslovom „Eros Tanatos“ pripravil Andrej Inkret. Razen tega bodo Tržačani uprizorili še dela dveh sodobnih italijanskih avtorjev.

SPOROČILO

Društvo „Naš otrok“ sporoča, da se je

POUK SLOVENŠČINE

za predšolske in ljudskošolske otroke pričel v četrtek 7. oktobra 1982. Starši imajo še možnost, da prijavijo svoje otroke k pouku slovenščine, ki bo vsak četrtek od 16. do 18. ure v prostorih otroškega vrtca „Naš otrok“ v Celovcu, 10. Oktoberstraße 25/1.

Izrabite priložnost in pripeljite vaše otroke!

Prireditve v Cankarjevem domu v Ljubljani

Petek 8. oktobra ob 19.30 uri koncert **Sinfoničnega orkestra Slovenske filharmonije** — velika dvorana

Četrtek 14. oktobra ob 20. uri **G. Gaslini** — italijanski jazz kvintet — srednja dvorana

Petek 15. oktobra ob 20. uri **Razseljena oseba** — premiera novega slovenskega filma — srednja dvorana

Sobota 16. oktobra ob 19.30 uri **Tajlandski nacionalni kraljevi balet** — srednja dvorana

Torek 19. oktobra ob 19.30 uri **Hans Haselböck**, orgelski koncert znanega dunajskega organista — velika dvorana

Petek 22. oktobra ob 19.30 uri **Komorni orkester Bolšoj teatra iz Moskve** — velika dvorana

Vse podrobne informacije lahko dobite po telefonu 03 061 222 815 (blagajna Cankarjevega doma).

PRAZNIK ZA BILČOVŠE IN NJEGOVE PREBIVALCE:

Otvoritev nove šole

V znamenju pravega ljudskega praznika je potekala zadnja nedelja slovesna otvoritev novega šolskega poslopja v Bilčovsu. To je tudi razumljivo, saj dograditev nove šole sovpada s stoletnico dograditve prve šole v Bilčovsu, tako da so obhajali obenem častitljiv jubilej svoje šolske zgodovine. Predvsem pa imajo Bilčovščani vzroka dovolj, da se iskreno veselijo nove šole, ki je po svoji arhitektonski rešitvi lep okras kraju, mladini pa s sodobno ureditvijo nudi pogoje za uspešno učenje.

Kratek oris zgodovine šolstva v Bilčovsu je podal župan Hanzi Ogris, ki je uvodoma izrekel dobrodošlico številnim častnim gostom ter domačinom. Med navzočimi so bili tudi deželni glavar Leopold Wagner, predsednik deželnega zbora Josef Guttenbrunner, okrajni glavar dr. Winfried Marko, predstavniki šolskih oblasti in dru-

znašali 19,3 milijona šilingov. Svoja izvajanja je župan zaključil z željo, naj bi v tej dvojezični šoli vladal v vseh bodočih časih duh ljubezni do otrok, duh razumevanja, tolerance in skupnosti, „ki bodo gotovo obrodili bogate sadove vzgoje in kulture“.

Kakor župan Hanzi Ogris svoj govor, tako je tudi župnik Leopold Kassel blagoslovitvene obrede opravil dvojezično. V obeh deželnih je-

ga prosvetnega društva „Bilka“, ki je s Prešernovo Zdravljico izpovedal željo po dobrem sosedstvu in sožitju.

Tako je otvoritev nove šole v Bilčovsu potekala v duhu in miselnosti, ki naj bi prevladovala tudi v vsakdanjem življenju – ne samo v Bilčovsu, marveč sploh na Koroškem in v svetu. V tem smislu so se Bilčovščani tudi veselili svojega praznika in se veselijo svoje nove

O B I Š Č I T E

Werner Bergovo galerijo

V P L I B E R K U

gih deželnih uradov, župani sosednih občin, predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev ter zastopniki podjetij, ki so bila udeležena pri gradnji šolskega poslopja. Zahvala, ki jo je župan izrekel predstavnikom dežele in vsem drugim, ki so omogočili gradnjo, pa je v posebni meri veljala seveda tudi arhitektoma Lenggerju in Ogrisu ter domači umetnici Meini Schellander.

Prvo šolsko poslopje so Bilčovščani zgradili pred skoraj točno sto leti. Iz občinske kronike je župan citiral, da je takrat njegovo cesarsko-kraljevsko veličanstvo „najmilostljiveje blagovolilo“ prispevati h gradnji 200 goldinarjev; stroški za gradnjo nove šole so

zikh je šolo predal svojemu namenu deželni glavar Leopold Wagner, ki je v kratkem nagovoru poudaril, da mora biti v središču današnje politike skrb, da ima mladina vse pogoje za šolanje, delovni ljudje pa zagotovljena delovna mesta. Dejal je, da so v današnjem svetu, ki je poln napetosti in nemirov, posebno potrebni dobro sosedstvo, strpnost in razumevanje. Ob koncu pa je izrekel še posebno priznanje županu Ogrisu za njegovo vztrajno prizadevanje v korist občine in njenih prebivalcev. In končno se je občini in deželi ter vsem, ki so omogočili gradnjo nove šole, zahvalil še njen ravnatelj Walter Siegmund, ki je obljubil, da se bodo na šoli trudili za dobro vzgojo otrok.

Svoj del k svojemu praznovanju so prispevali tudi otroci sami, ki so s pesmijo in deklamacijo v slovenskem in nemškem jeziku manifestirali dvojezični značaj svoje šole. Sicer pa so v sporedu sodelovali še pihalna skupina bilčovske lovske družine, nemški pevski zbor in folklorna skupina „Schneerose“ ter mešani pevski zbor Slovenske-

šole, ki nosi na zunanji steni dvojezični napis SCHULE - ŠOLA.

In vendar je bilo sredi tega veselja opaziti tudi nezadovoljstvo, namreč zaradi tega, ker označbe na šoli niso tudi v notranjosti dvojezične, temveč izražene samo v znakih – piktogramih. Ne vemo, koliko je resnice na govoricah, ki jih je bilo slišati na prireditvi in po katerih naj bi bil menda ravnatelj šole tisti, ki je baje preprečil označbe v obeh jezikih. Če je to res, potem bi bil to brez dvoma značilen primer ne nazadnje tudi z ozirom na Žitaro vas: kajti potem bi bil v Bilčovsu merodajen ravnatelj – ker bi bil proti dvojezičnosti, medtem ko v Žitari vasi ravnatelj menda ni pristojen – ker je za dvojezičnost.

Občinska odbornika EL Bilčovs Anton Krušič in Miha Einspieler sta vložila na občini predlog, da naj župan čimprej zamenja piktograme z dvojezičnimi napisi, utemeljila pa sta predlog, ki ga bodo obravnavali na naslednji seji, tako: „Namestitev pismenih označb s piktogrami ne ustreza splošnim pedagoškimi načelom in krši določila tozadevnih zakonov kot je zakon o manjšinskem šolstvu na Koroškem in učni načrt za ljudske šole.“

Topla jesen ni rešila turizma

Trenutna gospodarska stagnacija v evropskih državah je vplivala tudi na rezultate letošnje turistične sezone v Avstriji in na Koroškem. Za celotno letno sezono so najprej pričakovali nazadovanje nočitev za 0,6 odstotkov. Po najnovjših podatkih pa znaša nazadovanje med meseci maj in avgust 4,5 odstotkov. Skupno je bilo letos v Avstriji 60,3 milijonov prenočitev, kar je za 850.000 manj kot v preteklem letu. Predvsem občutno je bilo nazadovanje nemških, holandskih in belgijskih gostov. Nemških gostov je bilo npr. lani maja in junija 73,5 odstotkov, letos pa je padel njih delež na 71,7 odstotkov.

Na koroški trgovinski zbornici so te dni izjavili, da pomeni nazadovanje turizma za koroško turistično gospodarstvo nazadovanje prometa za 340 milijonov šilingov. Hkrati ka so napovedali nove ukrepe, ki naj bi zaustavili ta razvoj. Na boljšem pa tudi niso ostali avstrijski sosedje v Alпах, podoben razvoj javljajo tudi na Južnem Tirolskem, na Bavarskem in v Švici.

V NAJEM DAJEMO

prosta stanovanja na Korschatstraße 10 v Celovcu. Pismene prošnje sprejema

Posojilnica Celovec
Bahnhofstr. 1, 9013 Celovec

Slovensko društvo ne sme nositi občinskega grba

Na zadnji občinski seji v Dobrli vasi, na kateri je najavil svoj odstop tudi župan Hafner, so občinski možje brez vsake debate odklonili prošnjo slovenskega prosvetnega društva „Srce“, da sme nositi občinski grb na društveni zastavi. EL je vložila nujnostni predlog, ki je bil soglasno odobren. Na občinski seji sami, pa so občinski odborniki prošnjo društva brez besed odklonili in tudi na dodatno zahtevo Wastlna, nobeden od odbornikov ni odprl usta. Po seji je Wastl ogorčeno rekel: „Način, kako je občina Dobrila vas odklonila prošnjo SPD Srce, je škandalozen in priča samo o slabi vesti odbornikov“.

Še posebno nerazumljivo je to ravnanje občinskih mandatarjev, ko je znano, da bo mešani pevski zbor „Srce“ gostoval od 14.–18.

oktobra letos v Zvezni republiki Nemčiji in nastopil na evropskem srečanju mešanih zborov v znani Ostwestfalenhalle. Grb bi bil tako lahko dobra turistična reklama za Dobrlo vas, ki je v veliki meri odvisna od turizma.

Čisto v nasprotju pa je takšna odločitev s podelitvijo občinskega grba meščanskim ženam iz Sinče vasi (Goldhaubenfrauen), ki se nikakor ne morejo meriti s slovenskim društvom, ki je samo v letošnjem letu privabilo na svoje prireditve nad 4000 ljudi. Vprašati pa je treba tudi župana Hafnerja, kaj si je mislil ob tej odločitvi, saj je letos poletni v obeh jezikih govoril na prireditvah v dobrolskem samostanu in poudaril pomembno vlogo društva v kulturnem delovanju občine.

Pfeifer bo novi župan v Dobrli vasi

Z zagovarjanjem podjetja za izdelavo drobirja v Dobrovi je postal Adolf Hafner, župan Dobrle vasi, v širši javnosti znan; v teku bučnih in trdih razprav pa se je zgleda tako obrabil, da je odstopil. Mnogi vidijo prav v tem konfliktu, ki bi po mnenju številnih občanov Dobrle vasi onesnažil okolje in motil turizem in naravno ravnatežje v gozdu, vzrok za odstop Hafnerja. Prejšnji teden je nenadoma obvestil javnost, da bo s koncem oktobra oddal mesto župana, katerega je zasedal 18. let. Slovenski mandatar Tine Wastl je ob odstopu dejal,

da si je Hafner na komunalnem področju pridobil gotovo posebne zasluge, da pa očitno ni mogel preboleti dejstva, da so občani masivno nastopili proti njegovemu projektu, ki mu končno občinski svet ni dal dovoljenja.

Mesto Hafnerja bo v mesecu novembru prevzel dosedanja socialistični odbornik Pfeifer, ki je tudi velikovski okrajni predsednik socialistične stranke ter okrajni predstavnik ARBO-ja. V zvezi s številnimi posli Pfeiferja je prišlo že do polemik s ljudsko stranko, ki mu očita preobremenjenost.

Občinska seja v Kotmari vasi

Šele drugo sejo letos je imel kotmirski občinski odbor v torek 8. septembra 1982. Na sporedu je bilo 8. točk; kakor običajno, je župan Josef Struger najprej odgovarjal na vložena vprašanja. Zaradi premikov v izdatkih je občinski odbor moral skleniti dodatni redni in izredni proračun. Odobril je tudi najetje posojila za razširitev vodovodnega omrežja. V zvezi z izgradnjo občinskega cestnega omrežja je bila sklenjena kategori-

zacija poti od Trabesinj čez Stranje do poti na Vrđi; del tega cestnega odseka so že asfaltirali. Tudi nov snežni plug bo morala občina kupiti. Zastopnik EL v občinski porotniški pomisli bo gradbeni mojster Jozi Pack.

Za konec seje je župan prebral oddane predloge. Občinski odbornik Jože Wakounig je v imenu EL znova zahteval postavitev tabel za plakatiranje v posameznih vaseh (prvič je to zahteval že 28. 2. 1981) in pregled vseh hidrantov v občini.

Veselica Gorjancev

Jesenska veselica Gorjancev v Šentkandolfu pri Kotmari vasi je postala že prava tradicija. Tretjič so se zadnjo soboto v gostilni pri Puschnigu zbrali plesalci z Gur in okolice, da bi se povesečili in srečali v krogu znancev. Čeprav je bilo letos nekoliko manj ljudi (pravijo, da je tudi na drugih plesih v tem kraju tako) se je kmalu razvilo dobro vzdušje. Za ples so igrali „Fantje iz Podjune“, ki so se razvili že v najbolj priljubljene muzikante v Kotmari vasi, ki jim druge skupine niso kos. Veliko odborni-

kov in pevcev „SPD Gorjanci“ se je pred plesom potrudilo in nabrali so lepe dobitke za srečolov. Vsi tisti, ki pa so imeli srečo pri srečolovu pa so bili zelo zadovoljni z lepimi dobitki.

Prijena domača pesem mešanega pevskega zbora Gorjanci je otvorila veselico, med gosti pa je pozdravil odbornik Hanzi Waschnig med drugim tudi jugoslovanskega konzula Alfonza Naberžnika, župana Josefa Strugerja in podžupana Josefa Liendlina s soprogama.

Mednarodni filmski festival v Kranju

V času od 13. do 18. oktobra 1982 bo v Kranju že 9. mednarodni festival športnih in turističnih filmov. Za prireditev, ki poteka pod okriljem UNESCO, je izredno veliko zanimanje, saj je svoje sodelovanje prijavilo mnogo filmskih producentov – iz skupno 30 držav – kar pomeni, da bo selekcijska komisija morala pregledati 120 filmov od katerih bo izbrala tekmovalni program.

Člani mednarodne žirije, ki bodo ocenjevali letošnji program, so izbrani filmski ustvarjalci, športniki in turistični strokovnjaki. Med njimi so Emil Zatopek, jugoslovanski filmski režiser Slobodan Šijan in Tone Vogrinec, direktor jugoslovanske smučarske reprezentance in drugi.

Festival se bo odvijal v kinu Center, kjer bodo vsak dan ob 16. in 20. uri projekcije zbranih filmov.

GLASBENA ŠOLA NA KOROŠKEM

sprejema učence za pouk violine. Pogoji: starost od 6–8 let, muzikalnost, nadarjenost.

Rok prijave: 15. oktober 1982.

Avdacija – preizkus, vsak torek ob 15. uri v dijaškem domu SŠD, Tarviser Straže 16 v Celovcu.

Slovensko prosvetno društvo Edinost v Pliberku vabi na komedijo

NAŠI TRIJE ANGELI

ki bo v soboto 16. oktobra 1982 ob 20. uri pri Schwarzlu v Pliberku.

Gostuje: Dramska skupina KUD

France Prešeren iz Vojnika

in mešani oktet Lokvanj

Prisrčno vabljeni!

SPD Vrtača vabi na

KULTURNI VEČER

z gosti iz Tržiča

ki bo 16. oktobra 1982 ob 20. uri pri Sereinigu v Podnu.

SPD Kočna v Svečah in ORF v Celovcu vabita na kulturno prireditev ob državnem prazniku

„DOBER VEČER SOSED – GUTEN ABEND NACHBAR“

ki bo v soboto 16. oktobra 1982 ob 19.30 uri v kino dvorani na Bistrici v Rožu. Sodelovali bodo: moški zbor SPD Kočna iz Sveč, Singkreis Ebene-Reichenau in tamburaški zbor iz Sentjanža.

Kat. dom prosvete v Tinjah vabi na

ODPRTJE RAZSTAVE

Žpk. Avguštna Čebula, ki bo v četrtek 14. oktobra 1982 ob 17.45 uri v Tinjah.

Katoliška mladina Pliberk - Zvabek - Suha vabi vse otroke in starše na

OTROŠKO OLIMPIJADO

ki bo v soboto, dne 9. oktobra 1982 od 14. ure naprej v Libučah pri šoli.

Slovensko prosvetno društvo Danica iz Šentvida v Podjuni vabi na

SREČANJE VOKALNO-INSTRUMENTALNIH ANSAMBLOV

v nedeljo 17. oktobra 1982 ob 14.30 uri v kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Ob tej priliki bo Trio Korotan slavil tudi 20. obletnico svojega delovanja.

OKTOBRSKI TABOR 1982

„Tvoje prve izkušnje z diskriminacijo“

Osrednja vsebinska točka letošnjega šestega Oktobrskega tabora bo brez dvoma poznopopoldanska vsesplošna razprava občinstva na temo „Tvoje prve izkušnje z diskri-

njihove nadaljnje izkušnje. Gre za vsakdanje izkušnje z diskriminacijo kot pripadniki slovenske narodne skupnosti, kajti prav te praviloma izolirane izkušnje v tako ime-

sestavljajo celotno življenjsko situacijo na Južnem Koroškem, in na Oktobrskem taboru jih hočemo iztrgati iz navidezno individualne izkušnje in jim priskrbeti določeno javnost, tako pa tudi prikazati splošne zakonitosti in skupne poteze te diskriminacije, ki včasih niti razpoznavna kot zapostavljanje in zaničevanje.

Rezultate razprav v manjšem krogu naj bi udeleženci po možnosti formulirali in jih v ustrezni obliki zapisali, jih objavili, o najznačilnejših primerih pa bo mogoče spregovoriti tudi še v okviru večernega sporeda.

Spored popoldanskega dela bo rezerviran za najmlajše, kar pa ne pomeni, da se starejši ne smejo čutiti mlade. Skupina „KIKERIKI“ iz Celovca bo postregla z gledališčem za otroke, lutkovna skupina „odra mladje“ pa bo predstavila nov komad.

Po enournem glasbenem sporedu s sodobno zabavno glasbo bo sledil „workshop“, večerni program pa bo začel domači globaški moški zbor. Skupino Emil & Co. najbrž ni treba predstavljati, saj je Emil Krištof s svojimi džesisti znan že širšemu krogu. Zapisati pa je treba, da bo Joschi Hanakbral odlomek iz nemškega prevoda „Požganice“ Prežihovega Voranca, iz romana torej, ki ravno obravnava prevratne dni v letih 1918–1920. Prav tako je treba omeniti tudi duo Firlifanz & Dilletanz, ki je že lansko leto na Radišah navdušil s svojimi „domovinskozvestimi“ komadi. Za slovenski delež bosta poskrbeli še pevska skupina ZSM in žitajska „Trta“, za konec pa je predvidena južnotirolska skupina ZOT, ki jo prav tako poznamo že z Radiš.

Že v petek zvečer pa so Celovčani in okoličani vabljeni na koncert na celovski univerzi. Tam bodo glasbeniki novega vala in džesa dali svoj prispevek k Oktobrskemu taboru. Od osmih naprej bodo nastopile skupine AUSSER ATEM, KARL GOTT, OTROCI SOCIJALIZMA iz Ljubljane, KaHaTe in celovski KUNDALINI. Na vsak način bodo po svoje obeležili koroško plebiscitno praznovanje.

M. T.

Napihnjene koroški prastrah

minacijo“. Vsi navzoči so pri tem „workshopu“ povabljeni, da v majhnih skupinah razpravljajo o tem, kdaj, kje, v kakšnih okoliščinah so doživeli svojo prvo diskriminacijo, kako so jo občutili, kakšne so bile

novanem banalnem vsakdanu (uporaba slovenščine v javnosti, v šoli, pri uradih, v gostilni, pri vojakihih itd.) najbolje označujejo „koroško klimo“ in položaj koroškega Slovencev v njej. Vsi ti mali dogodki

Obisk iz Sladkega vrha

„KULTURNI PLAMEN OB MEJI“ je bilo geslo prireditve konec septembra v Železni Kapli.

Na povratno srečanje s člani Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ so prišli v Železno Kaplo kulturni delavci iz Sladkega vrha. Obisk pa ni bil samo kulturnega značaja, saj so se gostje za pozdrav in ogled ustavili tudi v tovarni OBIR na Reberci, kjer jih je sprejel tov. inž. Peter Kuhar.

Nekaterim bo znano, da mnogo celuloze iz Reberce gre za nadaljnjo proizvodnjo v tovarno papirja v Sladki vrh, nekaterim pa bodo poznani tudi tamkajšnji končni izdelki, ki nosijo ime PALOMA. Torej je srečanje podkrepilo tudi obstoječe in bodoče gospodarsko sodelovanje dveh obmejnih prostorov.

Nositelj večernega kulturnega

sporeda, ki ga je žal obiskalo manj ljudi kot je v Železni Kapli navada, je bila godba na pihala. V sporedu pa so nastopali še mešani pevski zbor ter ansambel „Veseli Štajerci“ (kapelnik Viktor Lovec, zborovodja Franjo Ternovšek). V besedah je bilo izraženo, da sta gospodarstvo in kultura medseboj nujno povezana in da je za kulturno delo ob meji prisotna še večja potreba.

Med gosti večera so bili tudi predsednik občine Maribor/Pesnica, predsednik konference sindikatov Sladkogorska, direktor tovarne Obir in predsednik njenega obratnega sveta.

Tovarna Obir in SPD „Zarja“ sta za goste pripravila večerjo, po kateri je bilo še tudi dosti časa za prijetno in tudi resnejše kramljanje.

M. T.

Novice iz Pliberka in okolice

Še ni dolgo, ko smo se na libuškem pokopališču za vedno poslovili od Štefana Ižepa, po domače Drožaka iz Podkrajja, ki se je smrtno ponesrečil pri spravljanju silaže. Smrt ga je doletela pri delu in nihče od prisotnih ni mogel dometi, da je usoda iztrgala Drožakovi družini očeta in gospodarja, ki je marljivo in vestno obdeloval svojo zemljo. Poleg dela na domačiji pa je pokojni imel gostilno v kateri je vsak rad postal, če je šel na Peco ali se vračal, da se je pri njem okrepčal z domačimi dobrotami. Pri Drožaku je bila svojčas tudi rampa – zapornica za vse tiste, ki so hoteli po strmi cesti priti na Peco. Tam je bilo treba plačati ustrezno „muto“, nato pa je Drožak odprl rampo in s tem je bila pot v lepi gorski svet prosta. Tako je preko njegove domačije šlo veliko ljubiteljev narave in planin. Zato je razumljivo, da je ob tragični smrti gospodarja Drožakove domačije prišlo veliko teh nekdanjih gostov in domačinov, da se za vedno poslovijo od pokojnika, ki ga je smrt tako nenadoma iztrgala iz naše srede, starega šele 53 let.

Svojcem, katerim je prerana smrt pokojnika zasekala globoke rane v srcih, izrekamo naše globoko sožalje.

Ravno, ko smo imeli v Pliberku domač, a velik praznik za nas vse, ko smo otvorili nove prostore Kmečko gospodarske zadruge, so otožno oznanjali zvonovi smrt in pogreb gostilničarja in mesarja Franca Schwarzl iz Pliberka.

Življenjska pot pokojnika je bila vihrava, polna skrbi za obstoj podedovane domačije. Že kmalu, ko je prihrumel „odrešilni firer“, je moral v njegovo vojsko, od koder se je vrnil šele po zlomu tretjega rajha. Tedaj se je lotil obnove njegove mesarije in gostilne in hišo temu primerno uredil. Za svojo življenjsko družico je izbral Železnikovo Micko Marin iz Libuč, ki mu je pridno pomagala, da je šlo gospodarjenje na bolje. Kaj kmalu po vojni pa se je izkazalo, da je pokojnikov lik in srce široko in razumevajoče, pa čeprav ga je ob prihodu iz vojske čakalo doma hudo spoznanje, da je v vojni vihri izgubil svojo ljubljeno mater. Možato je preстал to težko izgubo ter s svojo ženo nadaljeval začrtano pot. Kot mesarja smo ga vsi dobro poznali tudi zaradi tega, ker se je rad podal na deželo in pri

kmetih sam kupoval potrebno živino za zakol, katero je vedno plačal tako, da je bilo pravično in pošteno. Nikoli se ni slišalo, da bi kdo rekel „Schwarzl me je nabrisal“ ali podobno, kar se je od nekaterih drugih „mešetarjev“ večkrat slišalo. Radi tega je bil pokojni priljubljen in spoštovan od vseh, neglede na narodnost ali prepričanje.

Plemenitost pokojnika je bila tudi v tem, da je kljub temu, dasiravno je bil po očetu nemške narodnosti živel v dvojnem mišljenju in dejanju. Nikoli ga ni motilo, če je v njegovi mesariji ali gostilni kdo govoril slovensko. Nasprotno, kljub negodovanju nekaterih večno „včerašnjih“, se ni pustil zavesti ali ustrahovati. Vedno je privolil Slovenskemu prosvetnemu društvu „Edinost“, pevskim zborom in igalskim skupinam, da so lahko nastopale v njegovi dvorani, ki je bila tudi naše pribežališče in naš dom! Lahko rečemo, če ne bi bilo Schwarzlove dvorane, bi bili za veliko prikrajšani v našem kulturnem prizadevanju. Vsekakor je bil pokojni Schwarzl eden izmed redkih Pliberčanov, ki mu je uspelo, da se je rešil miselnosti začaranega „pliberškega kroga“ in preskočil svojo lastno senco ter delal in živel široko in pravično za vse. Seveda pa njegova širina marsikateremu Pliberčanu ni bila všeč. Hodil je svojo pot, od nikogar se ni pustil zavesti, še manj pa voditi.

Prav zaradi tega je bil pokojni zelo priljubljen in spoštovan od vseh, neglede na narodnost ali prepričanje. To je pokazala tudi ogromna množica žalnih gostov, ki ga je spremljala na njegovi zadnji poti na pliberško pokopališče. Bil je pogreb, ki ga le malokdaj vidimo, če umre kak domačin – Pliberčan.

Ženi Mariji Schwarzl in ostalim svojcem izrekamo naše globoko sožalje. ikej

ČESTITAMO!

W. Künstl, doma v Podnu pri Slov. Plajberku, je bil v tiskarni Drava v Podljudelju vajenec. Pravkar pa je z uspehom opravil izpit in postal tiskarski stavec. Walter Künstl si je med svojo učno dobo pridobil znanje dela v klasičnih postopkih kakor tudi kvalifikacijo za delo s sodobno tehniko na tem področju.

Ob dosegi poklicnega stanu Walterju Künstlu iskreno čestitamo in želimo mnogo uspeha!

Janko Kersnik

14

AGITATOR

Koncipist pl. Ruda se iz znanih vzrokov še ni bil posebno lotil agitacije. Hotel je biti deloma „nad strankami“ kot vladen mož, v katerem tiči nekaj kakor kal prihodnjega ministra, deloma pa je čutil sam, da nima najmanjšega vpliva; a misli so se mu vendar vrtele mnogo o bližnji volitvi, ker je v zadnjem času zopet pogosto zahajal k Medenovim, in tam se skoraj o drugem ni govorilo.

Danes se je vračal z Medenovega gradiča, ko slučajno sreča Korenovega pismonošca, Tilhovo Barbo. Stala je ob cestni ograji in mrmraje preobračevala tri pisma, katera je bila izvlekla iz svoje pletene cajne.

„Dve sta enaki, eno ne, pa Bog vedi in sveta pomagalka, katero je pravo. Da jih ne zamenjam, ta bi bila lepa; kje zaslužim zopet tiste groše, kateri so mi tu gotovi.“

Ozrla se je po cesti gor in dol ter ugledala prihajajočega koncipista.

„Čakaj, ta ti pove!“

A babnica je bila zvita. „Vseh treh ne pokažem,“ go-drnjala je potihoma, „najprej to, ki je manjše kakor oni dve; saj ne bo vohal, kdo mi ga je izročil.“

Ustavila je Rudo in prosila ga, naj bere, komu gre ta list. Oni ga je dobrovoljno vzel v roke, a prebravšemu naslov, vrela mu je malo kri v glavo. Ljubosumnost ga ni bila še zapustila.

„To je za gospodično na Drenovem, za Milico,“ izustil je naglo.

„Bo že, bo že!“ hitela je žena in vzela pismo.

„Od kod pa je?“ vprašal je koncipist.

„Od gospe, od gospe doktorice!“ zlagala se je ona.

„Aha!“

„Hvala, da ste mi prebrali!“ Rekši to, je urno odšla.

„Od doktorice, ha ha! Kakor ne bi poznal pisave! Oh, izvrstno, izvrstno, zanimiva novica!“

Jeza, ljubosumnost in škodoželjnost so trle koncipista.

„Torej tako daleč sta že, da si dopisujeta! No, to bo nekaj za Medenovko!“

Skoraj bi se bil vrnil ter nesel to novico nazaj v grad. Pa pozno je bilo in moral je v pisarno.

Proti večeru pa ga je iznenadilo pisemce, poslano od Medena, v katerem ga je ta vabil, naj pride takoj k njemu, da se pomenita o važnih volitvenih stvareh. To je prišlo kakor pomenišče. Obenem ga je tudi glavar opomnil, da pojde z njim tja.

Pri Medenovih je bilo zvečer v istini zbrano vse poveljništvo njegove stranke od glavarja, sodnika in gospoda Antona do klobučarja Brtončija, ki je zastopal tržane v ožjem smislu. Posvetovali so se o zadnjih korakih, ki bi bili morebiti še potrebni, in tu se je govorilo tudi mnogo o Boletu. Gospod Anton je bil že poučen, kaj je Bole osrednjemu odboru obljubil; a povedal je, da se je takoj popoldne, ko je bil prejel to poročilo, podal na Drenovo; dozdeva se mu sedaj, da hoče graščak postati nekako nevtralen, nikakor pa ne njihov zaveznik, in da ne bo pomagal niti eni niti drugi stranki. To Medenovcem ni bilo po volji, kajti vedeli so, da brez energične Boletove podpore propadejo. Tudi Elza je ugibala to in ono kako bi bilo moči pridobiti graščaka, a našla ni nobenega sredstva.

Kar ji pošepeta koncipist Ruda, ki je ves čas molčeč sedel poleg nje, nekaj na uho.

Ona takoj vstane in migne koncipistu, naj ide z njo. Odvedla ga je v svojo sobo. Bila je to stanica na drugem

koncu grada, kjer je Elza najrajši bivala. Tam se je z okna odpiral krasen razgled v dolino proti Borju in sobica sama je bila tako prijazna kakor ni ena druga v gradu; celo sedaj zvečer, ko je brleča svetilnica izpod stropa le slabo razsvetljevala prostor. Da je to stanovanje gospe, pričal je tudi hud mošusov duh, ki je koncipista tako mamil, da je sprva skoraj pozabil, čemu je prišel semkaj.

Elza je sedla na majhen divan v kotu in Rudi ponudila nizek stolček poleg sebe.

„Torej, kaj mi imate razodeti? Se li v istini tiče Boleta?“

„Da, da, Boleta! Izvrstno misel imam jaz, umeli me boste takoj, kakor hitro vam povem novost, kateri sem prišel danes po naključju na sled!“

„Kaj more to biti?“ hitela je gospa radovedno.

Povedal je potem, kako je zvedel, da si Koren in Milica dopisujeta, in da to sigurno, ne da bi slutil Bole kaj o tem.

„Zanimivo, res zanimivo,“ vzkliknila je Elza z zlobnim posmehom, „a jaz ne umem, kaj nam more to pomagati pri naši volitveni borbi. Bole vendar ostane tam, kjer je sedaj, in mi ga ne dobimo v naše vrste, če Milica še od desetih drugih prejema zaljubljena pisma.“

„Poslušajte me, milostiva – in pritrdili mi boste. Vse to se more in mora s pravo lokavostjo porabiti. Čujte!“

Ona se je naslonila nazaj in pogled njen, s katerim se je ozrla po Rudi, ni pričal, da posebno mnogo pričakuje od njegove zvitosti.

Koncipist pa v somraku, ki je bil v sobi, tega ni mogel opaziti.

„Pomislite,“ nadaljeval je svoj govor, „Milica prejema pisma od Korena, in sicer za hrbotom svojih staršev. Kdo je ta Koren? Hrastov koncipient po imenu, a v istini izgubljen študent brez izpitov – katilnarična eksistenca; a Hra-

Mi in naši otroci

Tu pa tam se najdejo starši, ki le z največjim naporom obvladajo svoje otroke. Pravijo, da otrok kratko malo „noče ubogati“ ali da „zmerom samo nagaja“. Če si takega roditelja (recimo, da je to mati) natančneje ogledaš, opaziš najprej, da pravzaprav čisto nič ne naredi za to, da bi ga otrok ubogal, da se pa tega ne zaveda. Otroku pogosto grozi, kriči nad njim ali pa ga kaznuje, ne prisili ga pa, da bi naredil tisto, kar mu je naročila. Ali ga enkrat prisili, da uboga, že pet ali deset minut kasneje mu pa že vse spregleda. Ali se smeje, medtem ko ga zmerja ali kaznuje. Ali pa samo vpije nad njim, kako je poreden, oziroma vpriči njega sprašuje soseda, ali je že kdaj videla tako porednega otroka.

Matere, ki se tako vedejo, so v svoji podzavesti prepričane, da bo otrok ostal neobogljiv, in da se tu pač ne da nič pomagati. S svojim vedenjem otroka naravnost izživajo k neobogljivosti, čeprav se tega ne zavedajo. Njihovo zmerjanje in kaznovanje je samo izraz razočaranja. Sosedam se pritožujejo samo zato, ker upajo, da bodo slišale nekaj tolažilnih besed, češ da je otrok v resnici nemogoč.

Take razočarane matere so imele pogosto nezadovoljivo mladost, ker niso bile vzgojene v prepričanju, da so v bistvu dobre in olikane. Posledica tega je, da jim manjka zaupanja vase in v svoje otroke. Zelo so potrebne pomoči kake otroške posvetovalnice ali socialne službe.

Vse ob svojem času

Tudi zdrav otrok lahko na primer zakasni s prvimi koraki ali prvimi zobki in preden se nauči plaziti se po vse štiri, so nekatere mame že močno zaskrbljene. Brez razloga, plazil se bo, ko bo za to čas, pa čeprav ne bo ustrezal navedbam v knjigah ali priročnikih.

Okvirno zajete pa so značilnosti, ki jih majhni otroci kažejo ob previjanju ali v igri, seveda smernica, ki kaže napredek in razvoj kratkohlavnika.

NOVOROJENČEK leži še vedno v položaju, kot je ležal v materi. Če se s prstom dotakne njegove dlani, bo stisnil pest. Gre za refleksni gib, kajti v tej starosti otrok še ne obvlada svojih kretenj. Vratne mišice so še mlahave, zato pa zna novorojenček že krepko napeti mišice na rokah in nožicah. Otroka ne dvigujmo na roke, dokler ne začne sam dvigati glave (konec prvega meseca).

OD PRVEGA DO ČETRTEGA meseca je postal otrokov obrazek že bolj izrazit. Če leži na trebuhu, že močno dviga glavo. Ročice zna uporabiti, pomaga si z njimi pri oprirjanju in tudi s prsti se že igra.

MED ČETRTEM IN OSMIM mesecem se bo otrok naučil sedeti. Toda naj ne sedi dalj kot 10 minut. S prsti že prijema igrače, ki so obešene nad košarico, vendar še ne zna

Na hrbtu ali na trebuhu?

Je bolj zdravo spati na hrbtu ali na trebuhu? Zdravniki so dolgo časa menili, da je spanje na hrbtu normalna lega za nočni počitek. Najbrž zato, ker osemdeset odstotkov ljudi spi na hrbtu. Zdaj pa so svoje mnenje korenito spremenili. Spite na trebuhu, svetujejo če ste le pri dobrem zdravju.

Dolgotrajne znanstvene raziskave so pokazale, da se človek ne uleže na hrbet zato, ker bi mu ta lega najbolj prijala, ampak zato, ker mu je spanje na hrbtu privzgojeno. Že kot dojenčka so ga v posteljico polagali na hrbet in tako je tudi ostalo. Zdaj pa velja, da ljudje, ki spijo na trebuhu naredijo za svoje zdravje več koristnega od onih, ki ležijo na hrbtu: predvsem za čistilni mehanizem pljuč, bronhijev, obnosnih votlin pa za zdravo držo hrbtenice.

Podnevi, ko hodimo ali sedimo, imajo izločki iz bronhijev težavno pot, ker se morajo premikati proti težnosti, navzgor, strmo proti sapniku. Med spanjem je že boljše, telo je v vodoravni legi in dihalne poti se lažje čistijo. Veliko bolj zdrava pa je lega na trebuhu, ko je sapnik obrnjen poševno navzdol. Če pa ležimo na hrbtu, je obrnjen kvišku. Spanje na boku tudi ni ugodno, saj taka lega ni udobna, če ni glava podprta z mehko blazino. Posebno pogoste pri neprimerni legi med spanjem so takele posledice: spečemu jezik zdrzne nazaj in dihanje je oteženo;

odprta usta;
ustna votlina se izsuši;
hitreje pride do infekcije;
smrčanje;
nemirno spanje.

Pri spanju na trebuhu vseh teh pomanjklivosti in nevarnosti ni. Človek prosto diha. Usta ima zaprta. Slina vseskozi vlaži sluznico, tako da je bakterijska flora v ustih normalna. Smrčati se ne da, celo tisti, ki vneto „žagajo“ vse noči, leže na trebuhu tega ne bodo zmogli.

Marsikdo, ki je vajan spati na hrbtu, ima zoper lego na trebuhu pomisleke: boji se, da bi bila želodec in črevesje preveč stisnjena in da bi si zato nakopal težave. Prav nasprotno, telesna teža, ki pritiska na trebuh, je samo koristna, saj preprečuje dihanje s trebušno prepono in sili k bolj zdravemu dihanju s prsnim košem.

Lahko rečemo, da so srečni tisti dojenčki, ki jih matere polagajo na trebuh. Tako jim je nevarnost, da bi se jim ukrivila hrbtenica, prihranjena. V Združenih državah Amerike že precej dolgo skrbijo za to, da otroci — bodisi dojenčki v porodnišnicah bodisi otroci na raznih klinikah pa tudi doma — ležijo na trebuhu.

Prenekatera mati se boji, da bi se otrok za-

presoditi razdalje. Tudi iz ene roke v drugo zna že prestavljati igračo. Seveda nosi vse v usta, tudi prste na nogah.

OD OSMEGA DO DVANAJSTEGA meseca se zna že postaviti na noge v stajici, odkril je plazenje, zna sam sestiti in se obrniti ter veselo hodi, če ga držimo za roke. Največje veselje: zmetati proč vse, kar mu kdo potisne med prste.

dušil, če bi ležal na trebuhu in bruhal, kar se zlasti pri dojenčkih rado zgodi. Izkušnje pa kažejo, da otrok, ki leži na trebuhu, ne bruha tako pogosto, in če bruha, si takoj osvobodi usta in sapnik, ki je obrnjen navzgor in se tako zlahka znebi tujka.

Razumljivo je, da dojenčka ne bomo zmerom polagali na trebuh ampak od časa do časa tudi na hrbet, zlasti čez dan. Otroku se mora naučiti uporabljati roke, se igrati s prstki in jih kajpada tudi sesati. Tudi za dojenčka, ki ima prirojeno srčno napako ali kake druge nepravilnosti, utegne biti lega na trebuhu nevarna. Kadar pa jo priporoči zdravnik, boste ravnali otroku v dobro, če boste ubogali njegov nasvet.

Tudi na nadaljnji otrokov razvoj dandanes medicina gleda malo drugače. Svoj čas je veljala takole zaporedje: ležanje na hrbtu — sedenje — stanje. Direktor ortopedske klinike v Tuebingenu profesor Mau priporoča tele stopnje v razvoju: lega na trebuhu — plazenje — hoja, kajti plazenje se razvije iz trebušne lege.

Taka lega ima po mnenju zdravnikov za otroka še druge prednosti. Otroci, ki ležijo

na trebuhu, se hitreje razvijajo in z manj težavami. Otroku se prej postavi na noge in shodi, kakor otrok, ki je ves čas spal na hrbtu. Glavica se lepše izoblikuje, ker zadaj ni sploščena. Tudi pred izpuščaji na vratu in hrbtu je dojenček bolj varen.

Teže pa se na trebušno lego privadijo ljudje, ki so vse življenje spali na hrbtu. Ponoči se namreč kar v spanju spet prevalijo na hrbet. Posrečilo pa se vam bo v nekaj tednih, če boste zvečer vztrajno legali na trebuh. Postelja mora biti kajpada trda, blazina pa majhna in ne previsoka. Ko se boste navadili spati na trebuhu, vam blazina sploh ne bo več potrebna.

Kaj pa ženske z močnim oprsem in zamaščenim trebuhom pa nosečnice? Udobno bodo ležale na levi ali desni strani, a tako da bo trebuh obrnjen navzdol. Če se boste na primer ulegli na levo stran, bo leva roka za telesom, glava pa na levem sencu.

Privajanje k drugačni legi med spanjem bo najbrž za marsikoga nadležno in naporno. Trud pa se bo le splačal, posebno pri tistih, ki bolehalo na dihalih. Ta nadloga pa muči kar enajst odstotkov prebivalcev mest z onesnaženim ozračjem. Tudi težave s hrbtenico se bodo pri spanju na trebuhu izboljšale. Pri kroničnem bronhitisu in pljučnem emfizmu pa je spanje na trebuhu sploh ena najbolj učinkovitih zdravilnih metod.

Pripravite kdaj tole

ČEVAP PO SREMSKO

Potrebujete: 25 dag svinjskega mesa brez kosti, 25 dag ovčetine brez kosti, 4 čebule, 3 stroke česna, 5 zelenih paprik, žličko rdeče paprike, 1 feferon, sol, 1 dl olja, šop peteršilja.

Meso zrežite na koščke, čebulo in česen sesekljajte, papriko zrežite na enako velike koščke kakor meso, sesekljajte feferon. Vse skupaj dajte v skledo, popoprajte, posolite, potresite s sesekljanim peteršiljem, prelijte z oljem, dobro premešajte in pokrito postavite za pol ure na hladno. Nato dušite čevap na zmerni vročini, da se meso zmehača.

Postrežite s slanim krompirjem ali z rižem.

KMEČKI GOLAZ

Potrebujete: 60 dag bočnika, 10 dag maščobe, 50 dag sesekljane čebule, 15 dag korenja, 50 dag krompirja, 1 gomolj zelene, 15 dag svežih paradižnikov in 1 žlico paradižnikove mezge ter 1 žlico paprike.

Meso zrežite na precej velike kocke, tako da računate na osebo po dve. Čebulo spržite, dodajte meso in rdečo papriko. Zalijte s čisto malo vode in solite. Vso zelenjavo očistite in zrežite na lističe, nato jo dušite tako dolgo, da se zmehača. Dušite previdno in zmerno, da se jed ne prime. Večkrat po malem zalivajte.

Na mizo postavite s kruhom ali suhim kuhanim rižem.

DŽUVEČ PO SREMSKO

Potrebujete: 40 dag svinjskih rebrc, 3 čebule, 40 dag paradižnika, 3 zelene paprike, 10 dag riža, 50 dag olupljenega krompirja, četrt litra juhe, žlico maščobe, žličko rdeče paprike.

Svinjska rebra razrežite na primerne kose in popecite na prav malo olja. Paradižnik poparite, olupite in nato zrežite na majhne krljce. Papriko zrežite na rezance, čebulo pa sesekljajte in jo rahlo popražite na olju, kjer ste popekli rebra. Še svetlo čebulo dajte z maščobo vred v jensko skledo. Na to nadevajte papriko in paradižnik, nato potresite napol kuhan riž, solite ga in popoprajte, na vrh pa nadevajte rahlo slan in na lističe narezan krompir. V skodelici zmešajte moko in papriko z juho in vse skupaj prelijte po krompirju. Pecite v srednje vroči pečici toliko časa, da se krompir zmehača.

PIŠČANEC PO MADŽARSKO (za 2 osebi)

Potrebujete: pol piščanca, sol, papriko, 2 žlici olja, 2 rezini šunke, 2 rezini prekajene slanine, 1 čebulo, 1 strok česna, 2 sveži zeleni papriki, 2 do 3 paradižnike, 3 do 4 žlice kisle smetane, 15 dag širokih rezancev, 3 dag masla, 1 dl belega vina.

Piščanca razrežite, posolite in potresite s sladko papriko. Opečeno meso preložite v drugo posodo in postavite na toplo. Na ostali maščobi spržite čebulo, da prav malo zarumeni, nato ji dodajte na rezance zrezano papriko in paradižnik. S tem polijte opečeno meso, dušite in zalivajte z belim vinom. Če ga je premalo, zalijte še z vodo. Začinite s sesekljanim česnom, s sveže zmelitim poprom, nazadnje pa prilijte kisló smetano.

stov koncipient je in pisma njegova Milici prinaša tudi Hrastov uradni pismonoša, Tilhova Barba. Kako lahko se najde tu sklep, da tudi Hrast in njegova soproga znata kaj o tem dopisovanju, in to tem bolj, ker zahaja Koren v družbi onih dveh na Drenovo. Tu imate nekaj! Sedaj pa računajte z Boletovo občutljivostjo in njegovim samoljubjem na eni strani in z gorko ljubeznijo do svojih otrok na drugi — in uverjeni bodite, da, ako graščak jutri zve, kako prijateljsko ravna z njim doktor Hrast, da pomaga njegovo hčerko zapeljivati — potem je sigurno naš. In vi, milostiva, vi ste Miličina vzgojiteljica in imate posebno dolžnost, še sedaj čuvati jo!

„Vi ste izvrsten diplomat,“ pritrudi gospa, „na ta način pojde, drugače ne! Jaz mislim, da bo lahko razcepiti to prijateljstvo, in potem je Bole naš zaveznik in zmaga naša.“

Oči so se ji svetile od veselja in podala je vsa razvneta koncipistu roko.

„To ste izvrstno izmislili,“ ponovila je, „jutri pojdem sama k Boletu. Toda nočaj molčiva o vsem. Vse mora ostati tajno, ako hočemo, da pomaga.“

„In plačilo moje?“ šepnil je gizdavi koncipist ter še vedno držal Elzino roko v svojih.

„Čakajte, da se prepričava o uspehu vašega izumljenja,“ zavrnila je s smehom ter se koketno obrnila k njemu.

Mošusov duh, somrak v sobi in bližina lepe gospe, ki mu je še vedno pustila roko, napravili so kocičista skoraj vrtoglavega. Nagnil se je, da poljubi Elzino roko, in že je hotel teatralično pasti na kolena in govoriti o svoji ljubezni, da ni ona vstala ter velela:

„Vrniva se k drugim!“

Pri vratih pa se je zdajci obrnila k mlademu možu, ki je molče prihajal za njo, in mu z zapeljivim nasmehom ponudila ustni, da ju poljubi.

„Za plačilo!“ smejala se je in se naglo izvila iz nje-

govih rok.

V Rudovem srcu pa je kipelo divje veselje.

„Dve na en udarec,“ radostil se je, „oni sem plačal, to pa premagal.“

Domišljavi gizdalin je bil uverjen, da ga Elza ljubi.

DVANAJSTO POGlavJE

Tilhova Barba je bila istega dne svoj posel natanko zvršila. Čakala je prilike, da je dobila Milico samo ter ji stisnila v roko Korenovo pisemce, katero je hranila sedaj na posebnem varnem prostoru svoje cajnice, da ga ne zamenja vnovič.

Temna rdečica je zalila lice mladi deklici, ko ji je Barba dala list ter še pristavila šepetaje: „Če boste kaj odgovorili, bom pa vzela pismo. Saj znam molčati.“

Odkimala je starki in urno stekla v svojo sobo. Srce ji je bilo, da ga je skoraj čula, nekovo sladko veselje jo je navdajalo, a čista vendar ni bila ta radost. Očitala si je takoj, še prej nego je razganila pismo, da morebiti vendar ni prav, ker ravna tako tajno in ker niti materi ni tega razodela.

„E, kaj,“ dejala je potem v nedolžnosti svoji, „kaj more biti to hudega?“

A vendar ji je prihajalo vedno težje pri srcu.

„Ko bi mati zvedela ali celo oče? Čemu mi vendar piše? Brez tega bi nihče ne zvedel!“

Upala se skoraj ni Korenovega lističa čitati, a radovednost je na koncu premagala.

Pismo samo je bilo tako kakor druga, pisana v enakem slučaju, in nikdo še ni trdil, da se prva zaljubljena pisma odlikujejo po posebni duhovitosti, in če jih pišejo tudi duhoviti ljudje. A Milici se je vendar silno prikupilo. Čitala ga je trikrat, štirikrat, naposled ga je znala že na pa-

met. Potem pa je prišla zopet reakcija in vest ji je vnovič očitala, da to ravnaje ni pravo in da mora prepovedati Korenu pisanje. Bilo je pa vendar tako lepo, prejemati in čitati pisma — Andrejeva!

Trd mrak se je bil že storil, ko je stopila deklica v materino sobo. Tam je bilo temno, kajti Boleška je sedevala rada zvečer v mračni sobi, navadno v živem razgovoru z Milico ali časih tudi s soprogom, kadar ni imel zunaj posla.

„Kje si se mudila nočaj?“ vprašala je mati prijazno in pogladila hčerko po temenu. „In vroče ti je?“

Zardelega njenega lica ni mogla videti, a roka ji je čutila gorkoto na hčerkinem obrazu.

Ta pa se je oklenila matere in ihteče naslonila glavo v njen naročaj.

„Kaj ti je, Milica?“ vzkliknila je gospa in prestrašena hotela vstati.

„O, nič, nič, le sedi, mama!“

A solze so ji tekale še venomer.

„Kaj se je zgodilo, za božjo voljo?“ silila je mati.

Počasi in vedno skrivaje svoje goreče lice na materini rami začela se je Milica izpovedovati. Pravila je o onem dogodku s koncipistom in potem vse drugo s Korenom do današnjega pisma, in trditi smemo, da vsa njena izjava v materi ni vzbudila posebne radosti. Navajena je bila videti v hčerki še vedno pol otroka in slutiti ni mogla, da bi ji bil že mogel kdo govoriti o ljubezni. A ko se je sedaj ozrla po njej, reči je mogla vendar, da to ni več otrok in da ji je dorasla prej, nego je sama mogla to opaziti.

Prva misel gospe Boleške je bila, da bi ostro karala hčerko. Pa smilila se ji je takoj.

„Kje imaš pismo?“

„Tukaj.“

(Dalje v prihodnji številki)

Prispevek k zgodovini Št. Stefana v Ziljski dolini

V kraju Št. Stefan v Ziljski dolini (St. Stefan an der Gail) je bil sedež župnije, ki je spadala kakor vse koroške župnije južno od Drave, razen pliberškega cerkvenega okrožja, posredno pod oglejski patriarhat, neposredno pa pod goriško nadškofijo. Patronatske pravice in s tem zvezane prezentacijske pravice ob spremembah na sedežu župnije je imel deželni knez, zaradi česar je smel vsakokratni župnik te župnije uporabljati naslov parochus caesareus — cesarski župnik. V drugi polovici 17. stoletja je v tej župnici župnikoval magister Andrej Tollomajner, ki je bil doma iz Kranja na Gorenjskem. V drugi polovici meseca oktobra leta 1682 sta bila pri župniku v Št. Stefanu na obisku njegov brat Jakob Tollomajner, meščan in trgovec iz Kranja, in prijatelj brata Jakoba Marko Kompare, duhovnik iz Kranja.

V kapitelskem arhivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani so pod fasciklom 64-17 ohranjene listine o incidentu, ki se je zgodil 25. oktobra 1682 v tem župnišču. Na ta dan je imel župnik v popoldanskem času v gosteh poleg svojega brata Jakoba in duhovnika Kompareta še oba cerkvena ključarja te župnije Jurija Hörerja in Jurija Tiffila ter tri ženske, ki so skupaj veseljačili in se zabavali z razno koroško glasbo (siamus laetium alicum musica Carinthia). Okoli 7. ure zvečer se je v župnišču vrnil domači kaplan Julij Patribusch (njegov priimek je v listinah napisan enkrat Patrowoisch drugič Petterbuisch, verjetno se je pisal Petrovič), v spremstvu mesarja ob potoku Petra; oba sta bila močno vinjena. Po prihodu v župnišču je zbrana družba povabila kaplana, naj se ji pridruži pri veseljačenju, kar je kaplan odklonil. Ko je kaplan šel skozi kuhinjo, je tam srečal župnikovega brata Jakoba Tollomajnerja, ki sta bila med seboj v sovražstvu. Začela sta se zmerjati z žaljivimi besedami in sta se tudi dejansko spopadla. Kaplan je župnikovemu bratu prisolil zaušnico, nato je ta pobral eno izmed polen, ki so ležala pri kuhinjskem ognjišču, in udaril kaplana s polenom po glavi. Kaplan je nato odšel v spremstvu mesarja Petra v svojo sobo, kjer sta še popila vrč vina, potem pa je kaplan legel v posteljo in naročil mesarju, naj zaklene vrata sobe za seboj in ključ vrne, verjetno skozi režo pod vrati. Ko so drugo jutro prišli ljudje kaplana klicati in so našli vrata njegove sobe zaklenjena, so začeli trkati. Ker se kaplan ni oglasil, so vrata s silo odprli. Našli so ga ležečega v postelji na hrbtu, na njegovih prsih je bilo polno izmečkov od bruhanja in ni dal od sebe niti besede niti znamenja, bil je v popolni nezavesti. Tako je ležal ves dan 26. oktobra in med 8. in 9. uro zvečer izdihnil.

Župnija Št. Stefan v Ziljski dolini je spadala pod deželsko sodišče gradu in gospostva Greifenstein, ki je bilo leta 1682 v lasti vdove Barbare Elizabete baronice Aichelburg; ta je upravljala gospostvo v imenu svojih nedoletnih otrok. Deželsko sodišče je incidentu, ki se je pripetil v župnišču, takoj sestavilo sodno listino (Gerichts Urkundt), v kateri opisuje dogodek tako, kakor je zgoraj opisan, in dodaja, da so po kaplanovi smrti poklicali ranocelnika (padarja) iz Šmohorja (St. Hermagor), ki naj bi ugotovil, ali je udarec na glavo povzročil kaplanovo smrt. Ranocelnik je pred pričami izjavil, da udarec na glavo ni povzročil smrti, temveč je kaplan umrl zaradi preobilno zaužitega vina, kar je imelo za posledico bruhanje in s tem telesno oslabeitev. Sodna listina navaja kot priče Jurija Hörerja, rimburškega podložnika in Mateja Steffla.

Listina je prišla tudi v roke škofijskega ordinariata v Ljubljani, ki je 9. decembra 1682 uvedel zoper Jakoba Tollomajnerja, trgovca in meščana v Kranju, ex officio (uradno) kazenski postopek z obtožbo, da je ubil Kaplana Julija Patribuscha, in razpisalo javno kazensko razpravo na

dan 16. decembra 1682, na katero je bil obtoženi Jakob Tollomajner vabljen s pretnjo, da ga zadene kaznen ekskomunikacije, če ne pride na razpravo, in da bo razprava potekala tudi v njegovi odsotnosti.

16. decembra se je sestal škofijski sodni senat, imenovan konzistorij; načeloval mu je generalni vikar ljubljanske škofije Jozef Garzarolli, prisodniki so bili pater Anton Gregorin, pater Mihael Del (Dell) in pater Anton Lazari ter ljubljanska kanonika Jakob Terpin in dr. Simon Kimovec. Obtoženi Jakob Tollomajner je na tej razpravi ugovarjal proti pristojnosti ljubljanskega cerkvenega sodišča in je navajal, da se je incident zgodil v območju oglejskega patriarhata in da je zaradi tega pristojno po kraju dogodka cerkveno sodišče te škofije. Navedel je tudi zakonske vire oziroma komentar k temu ugovoru (Wagnerek lib. sec. de decretalium tit. 2. de foro competentium ad capitulum 22. paragraf porro). Zaradi tega ugovora je škofijski konzistorij sklenil preložiti sodno razpravo na 9. januar 1683.

Na tej razpravi je sodnemu senatu zoper načeloval generalni vikar Garzarolli, prisodniki so bili isti trije redovniki kot pri prvi razpravi, od ljubljanskih kanonikov pa dr. Simon Kimovec, dr. Karol pl. Swizzen, dr. Janez Friderik Höffer in dr. Janez Jurij Dolničar. V začetku razprave je bil obtoženec vprašan, ali ima kaj novega povedati in ali vztraja pri svojem ugovoru o pristojnosti sodišča. Ko je obtoženi Tollomajner izjavil, da vztraja pri svojem ugovoru, je sodni senat izdal rozsodbo (sententia), da se ta ugovor zavrne, ker je po običajih in po praksi ter

po razlagah raznih avtorjev (razsodba citira tole razlago: Wagnerek ad c. 5tus libri 5ti decretalium de sententia excommunicationis) udomačeno, da je za razsojo takih deliktov pristojno sodišče bodisi po kraju kaznivnega dejanja bodisi po domicilu obtoženega.

Po tej rozsodbi je obtoženi pristal na meritorno razpravljanje zadeve. V svoj zagovor je navajal, da je kaplana udaril le v svojo obrambo in je pripravljen to dokazati s svojo telesno prisego. Škofijski konzistorij je izdal nato ponovno vmesno rozsodbo, da je za razčiščenje vse te zadeve treba še zaslišati priče in je navzočemu obtožencu Jakobu Tollomajnerju naložil, da izposluje pismene izjave svojega brata župnika Andreja Tollomajnerja in duhovnika Marka Kompareta. Obe imenovani priči sta dne 10. marca 1683 napisali izjave o incidentu, ki se je zgodil dne 25. oktobra 1682 v župnišču v Št. Stefanu. Ti izjavi sta v celoti ohranjeni med listinami ljubljanske nadškofije.

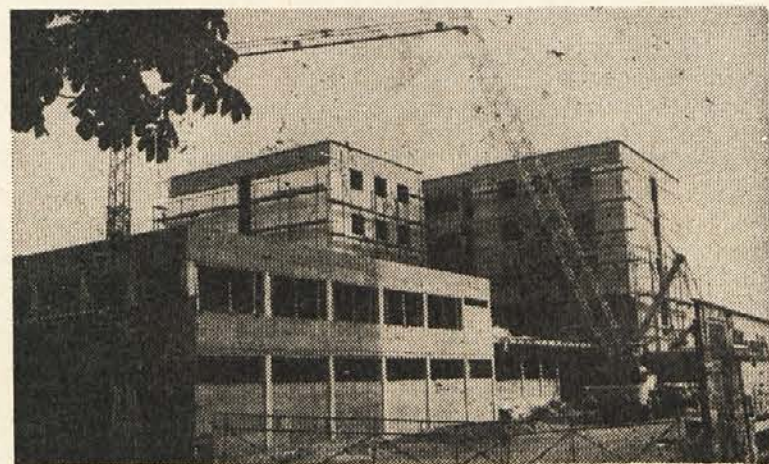
Kako se je ta sodni proces zoper Jakoba Tollomajnerja končal, iz arhivskih virov ljubljanske nadškofije ni razvidno, prikazani primer pa je poučen iz tehle razlogov:

1. V pravno-zgodovinskem pogledu je s tem prispevan dokaz, da je v dobi fevdalizma v vseh primerih, ko je bila duhovna oseba bodisi tožnik, bodisi toženec, ali pa — kakor v našem primeru — le corpus delicti, bilo za razsojo takih primerov pristojno cerkveno sodišče; v težjih kazenskih zadevah je bil to škofijski konzistorij, kakor smo zgoraj videli.

2. Iz etnografskih ali, če hočete, folklornih vidikov je zanimivo, da

(Dalje na 8. strani)

Prispevajmo za gradnjo doma dijaške, študentske in vajeniške mladine

„Slovenski vestnik“ je redno poročal o domu, ki ga v Celovcu gradi Slovensko šolsko društvo za dijaško in vajeniško mladino ter študente. Ta projekt je trenutno med vsemi slovenskimi na Koroškem po obsegu največji, po namembnosti pa najpomembnejši v našem narodnem življenju. Dom bo služil mladini, ki se v Celovcu šola oziroma usposablja za poklic.

V prepričanju, da je izgradnja tega doma zadeva celotne slovenske narodne skupnosti, je Slovensko šolsko društvo pripravilo akcijo gradbenih kamnov, ki naj prispeva h kritju dela visokih investicijskih stroškov. Ta akcija naj bo tudi nov primer solidarnostne samopomoči, ki se je že tolikokrat pokazala in tudi rodila trajne sadove.

Tudi tokrat objavljamo imena darovalcev in se vsem, imenovanim in tudi neimenovanim, iskreno zahvaljujemo za izkazano pomoč. Obenem pa jih stavimo za zgled vsem drugim, da prav tako po svojih možnostih podprejo naše skupno prizadevanje.

Slovensko šolsko društvo

Za gradnjo doma so prispevali: Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“, Škocijan (namesto venca za Miha Kačnika), 2.000 šil.; neimenovani gojenci, 1.200 šil.; Blaž Jože, 200 šil.; neimenovani starši gojenca, 500 šil.; bivši gojenec, Salzburg, 600 šil.; Zveza koroških partizanov, Celovec, 5.000 šil.; neimenovano podjetje, Beljak, 14.000 šil.; Hanca Drnovšek, Ljubljana (v spomin pokojnemu bratu Antonu Mertelnu), 300 šil.; neimenovan upokojenec, 300 šil.; gojenec iz Predarlske, 300 šil.; dr. Ogris Igor, Celovec, 200 šil.; neimenovani gojenci, Dunaj, 1.800 šil.; Milena Gröblacher, Škocijan (namesto venca za Miha Kačnika), 1.000 šil.; neimenovano podjetje, Leoben, 1.200 šil.; gojenec iz Pliberka, 500 šil.; Piskernik Milan in Marija, Lobnik, 300 šil.; neimenovana družina, 300 šil.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 8. 10.: 9.00 Poročila — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Humoreska — 12.15 Izlet v živalski svet — 13.00 Poročila — 17.25 Otroška oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.30 Družinski obzorik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zgodbe Georga Thomalle — 22.15 Nočni studio — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 9. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Angličščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Mi — 11.05 Panorama — 13.00 Poročila — 14.25 In ti, moj ljublj, se pelješ z menoj — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Otroci za otroke — 17.30 Flipper — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sedaj začnimo — 22.05 Šport — 22.25 Sacha Distel — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 10. 10.: 11.00 Pogovor z novinarji — 12.00 Vizualna izobrazba — 15.10 Čudne pustolovščine gospoda Topra — 16.35 Nils Holgersson — 17.05 Plesni tečaj za otroke — 17.35 Seniorski klub — 18.30 Ljudska glasba iz Avstrije — 19.00 Slike iz Avstrije (Gradiščanska) — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Valček torerov — 22.00 Šport — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 11. 10.: 9.00 Poročila — 9.30 Vabimo k mizi — 10.00 Antigna — 10.15 Šolska oddaja — 10.30 Čudne pustolovščine gospoda Topra — 11.55 Oče in sin — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 17.25 Preprečujemo nezgode — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport — 21.05 Kje sem? — 21.10 Past — 22.00 Šport — 22.30 Poročila.

TOREK, 12. 10.: 9.00 Poročila — 9.30 Angličščina — 10.00 Kakor ti in jaz — 10.15 Balzac: Eugenie Grandet — 10.30 In ti, moj ljublj, se pelješ z menoj — 12.00 Moja najljubša zgodba — 12.10 Šport — 13.00 Poročila — 17.25 Miška — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Blazno drzne potegavščine Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Gledališka igra.

SREDA, 13. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Miška — 9.35 Francoščina — 10.05 Jaz in moje okolje — 10.20 Šolska oddaja — 10.35 Baskovski priseljenci v Kaliforniji — 12.15 Prizma — 13.00 Poročila — 17.00 Tekma s časom 22.00 Poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 8. 10.: 8.55 TV v šoli — 10.00 Poročila — 10.05 TV gledališče — 17.25 Poročila — 17.30 Begunec — 18.00 Srečanje s Tončo Maroltovo — 18.30 Obzorik — 18.45 Otroci in promet — 19.05 Ekonomska terminologija — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Fantje s Hill Streeta — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Zgodbe iz delavnice — 21.55 Spremljajmo, sodelujmo — 22.05 Ljubezen popoldne, francoski film — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 9. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Mali Pingvin — 8.20 Mladi virtuoz: Trobenta — 8.40 Begunec — 9.50 Plesni svet — 9.40 Gudarji kapitana Ganča — 10.05 Povezave — 10.55 Pozdravljena, Makedonija — 11.10 Včeraj... za jutri — 15.20 Poročila — 15.25 Sreča na vrhvi, slovenski mladinski film — 16.55 Kašarka — 18.30 Naš kraj: Gornji Senik — 18.45 Ciciban, dober dan — 19.05 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Križanka — 21.35 Zrcalo tedna — 21.50 Sherlock Holmes in Jack Razparač, kanadski film — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 10. 10.: 8.45 Poročila — 8.50 Otroška matineja — 9.40 Človekova glasba — 10.35 SKAG — 11.40 TV kažipot — 12.00 Čez tri gore: Pojo „Gorenjci“ — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.30 Poročila — 14.10 Radost Evrope — 15.25 Calamity Jane, ameriški film — 17.10 Poročila — 17.15 Oddaja za stik z gledalci — 17.45 Športna poročila — 18.00 Dramski spored — 19.05 Risanka — 19.23 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Partizanska šola — 21.00 Športni pregled — 21.30 Človek brez meja — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 11. 10.: 8.35 TV v šoli — 16.50 Poročila — 16.55 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije, prenos — 18.30 Obzorik — 18.45 Pop godba — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ujet na vlaku, angleška drama — 21.35 Kulturne diagonale — 22.20 V znamenju.

TOREK, 12. 10.: 8.35 TV v šoli — 15.50 Šolska TV — 17.10 Poročila — 17.15 Mali pingvin — 17.30 Pustolovščina — 18.00 Jesenska serenada — 18.30 Obzorik — 18.45 Mostovi-Hidak, oddaja za madžarske narodnostno skupnost — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Skupno — 20.50 Berlin — Alexanderplatz — 21.50 V znamenju.

SREDA, 13. 10.: 17.30 Poročila — 17.35 Ciciban, dober dan — 17.50 Gudarji kapitana Ganča — 18.15 Okrogli svet — 18.30 Obzorik — 18.45 Risanka — 18.50 TV in radio nočaj — 18.55 Nogomet Norveška: Jugoslavija — 20.45 Dnevnik — 21.15 Večer športnih in turističnih filmov — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 14. 10.: 8.35 TV v šoli — 10.55 Oktober v Kraljevu — 15.50 Šolska TV — 17.10 Poročila — 17.15 Neža Maurer: Jesenski veter — 17.35 Zapis za mlade — 18.05 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzorik — 18.45 Kako vzljubiti kravo — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nočaj — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.30 Fantazija: Maja Pliseckaja, baletna oddaja — 22.30 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 8. 10.: 14.10 Koroški obzorik — Zabavne melodije — Spominjamo se.

SOBOTA, 9. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 10. 10.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 11. 10.: 14.10 Obzorik — Iz ljudstva za ljudstvo (o opravih, šegah in navadah nekdanj in danes v oktobru) — 16.00 V. Palanšek: Iz koroške slovenske mladinske literature (slov. šolska oddaja za šolarje od 4.—8. šolske stopnje).

TOREK, 12. 10.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Obzorik — Glasba za mladino — Otroci, poslušajte!

SREDA, 13. 10.: 14.10 Obzorik — Za odidi in premišljevanje.

ČETRTEK, 14. 10.: 14.10 Obzorik — Glasbeni mojstri.

AVSTRIJA 2

PETEK, 8. 10.: 16.15 Iz parlamenta — 17.30 Vizualna izobrazba — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dokumentacija o bidermajerski dobi — 21.05 Privlačna znanost — 21.20 Politika v petek — 22.20 Baskovski priseljenci v Kaliforniji — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 9. 10.: 14.30 Zgodovina druge republike — 16.00 Tedenski pregled sporeda — 16.25 Kdo me hoče? — 16.50 Ljuba družina — 17.35 Glasbena uganja — 18.25 Nogomet — 19.00 Za prijatelje filma — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Zadeva za ljudskega odveta — 20.15 Shagun — 22.15 Cigan — 23.55 Sto mojstrov.

NEDELJA, 10. 10.: 10.00 Proglasitev Maksimilijana Kolbeja za odvetnika — 15.30 Športno popoldne — 17.00 Velike reke: Oranje — 18.30 Mladinska revija — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski obzorik — 20.15 Morilec — 22.00 Soap — 22.25 Priznanje — 22.50 Sto mojstrov — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 11. 10.: 18.00 Perspektive — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prestolonaslednik — 21.05 Kje sem? — 21.10 Tunesija — 21.50 Poročila — 22.20 Skrivnost gradu Oberwald.

TOREK, 12. 10.: 17.45 Šolska oddaja — 18.30 Bonanza — 19.30 Bonanza — 19.30 Shagun — 21.03 Satirična oddaja — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

SREDA, 13. 10.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport — 21.50 Poročila — 22.20 Umetnije —

ČETRTEK, 14. 10.: 17.30 Turska železnica — 18.00 Na poti po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zgodovina druge republike — 21.50 Poročila — 22.20 Pogovor s knjižnimi avtorji — 22.50 Poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10

Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechtstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 52 5 50

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Vinko Telič obsojen na 15 let

V sredo je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen na 15 let zapora Vinko Telič iz Letine pri Pliberku. Vinko Telič, ki živi od 1945 na Koroškem in ima avstrijsko državljanstvo, je bil za časa 2. svetovne vojne belogardist in pripadnik domobranske enote. V devetih točkah je bil obtožen zločina nad civilnim in vojaškim prebivalstvom. Po dveh mesecih stroge in natančne obravnave pa je sodišče s sodnikom dr. Emilom Zakonjškom na čelu spoznalo krivdo v treh primerih. Za sodišče ni bilo dvoma, da je Telič umoril ujetega partizana Feliksa Špeha, mučil aktivista OF Ljud. Tropan in F. Haceta, ki sta umrla na posledicah mučenja. Za prvi umor je tožitelj zahteval kaznen 13 let, za smrt civilistov pa 15 let zapora. Tako je bil Telič končno obsojen na 15 let ječe. V ostalih primerih obtožbe je sodišče opustilo obsodbo, ker zaradi časovne odmaknjenosti dejanja niso bila popolnoma dokazljiva. Med pričami je

bil med drugimi tudi član Teličeve bivše enote. Branilec obsojenca je napovedal ugovor proti obsodbi.

Del koroškega tiska je v sprotne poročanju o procesu ustvarjal enostransko sliko, kot da nič ni dokazljivega. V teku obravnave pa je prišlo do stvarnih dokazov in tukajšnji časopisi so ob zaključku procesa morali priznati, da je bil korekten proces.

V teku poročanja o procesu pa so nekateri časopisi ustvarili tudi vtis, kot da bi se osrednji organizaciji koroških Slovencev zavzeli za Teliča. To je bila desinformacija. Treba je ugotoviti, da je bivši predsednik ZSO dr. Franci Zwitter skupaj s predsednikom NSKS dr. Grilcem na prošnjo domačinov edino potrdil to, da je bil Telič po letu 1945 aktiven v slovenskem prosvetnem delu. Odbori ZSO o vprašanju Teliča nikoli niso razpravljali in ZSO je bila vedno mnenja, da se ne vmešava v tekoči postopek.

Južnotirološko vprašanje spet pred Združenimi narodi

V svojem nastopu pred glavno skupščino OZN v New Yorku je avstrijski zunanji minister Pahr spet sprožil južnotirološko vprašanje in pri tem zelo jasno opozoril Italijo na njene obveznosti, ki da jih doslej še ni v celoti izpolnila. Slej ko prej so nerešena nekatera vprašanja, ki so posebnega pomena za obstoj južnotirološke narodnostne skupnosti, je dejal minister Pahr. Konkretno je v tej zvezi omenil vprašanje nemškega uradnega jezika ter se zavzel za ustanovitev avtonomnega upravnega sodišča v Bocenu.

Avstrijska vlada nujno pričakuje, je poudaril Pahr, da bo Italija čim prej in v sodelovanju z južnimi Tiroli sprejela ukrepe za rešitev še odprtih vprašanj. In v podkrepitev je še dodal, da italijanska vlada ne sme ostati pri praznih obljubah, kajti med južnotirološkim prebivalstvom narašča vznemirjenost.

Politični opazovalci tolmačijo Pahrovo opozorilo kot „odločno zahtevo“, posebej v tej smeri, da mora italijanska vlada od obljub preiti k dejanjem — da mora izpolniti obveznosti, ki jih je sprejela. S to interpretacijo se popolnoma strinjamo, vendar smo mnenja, da enako opozorilo v istem smislu velja tudi avstrijski vladi sami: naj končno izpolni obveznosti, ki jih je prevzela v členu 7 državne pogodbe ter uresniči slovenski in hrvaški narodni manjšini pravice in pogoje, ki jima bodo zagotavljali nadaljnji obstoj in enakopraven razvoj na vseh področjih družbenega življenja in na celotnem ozemlju njune avtohtone naseilitve.

Dokler pa Avstrija teh svojih obveznosti še ni v celoti izpolnila, tudi njeni nastopi pred Združenimi narodi in drugimi forumi v korist svoje manjšine v Italiji ne morejo imeti tiste

teže in moralne upravičenosti, ki bi jo sicer bilo želeli. Zvestoba pogodbenim obveznostim namreč ne velja samo za enega in ne more nekdo drugemu očitati prelomitev pogodbe, če pa je tudi sam zagrešil kršitev pogodbe.

V tem smislu bi bil minister Pahr gotovo bolj verodostojen, če bi pred Združenimi narodi — ko je govoril o dobrih sosedskih odnosih in posebej tudi z Jugoslavijo — samokri-

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO 10. OKTOBRA 1982

TREIBACH — SAK ob 10.15 uri

Treibach „pod 23 — SAK „pod“ ob 8.30 uri

Igrišče: Treibach

Austrija šol. — SAK šol. ob 8.30 uri

Igrišče: Stadion

Gurnitz ml. — SAK ml. ob 12.15 uri

Igrišče: Gurnitz

Prisrčno vabljeni!

tično priznal, da je tudi Avstrija še v zamudi pri izpolnjevanju svojih pogodbenih obveznosti. In še bolj prepričljiv bi bil njegov nastop tedaj, če bi svoje opozorilo italijanski vladi povezal s pozivom na medsebojno tekmovanje, katera od obeh držav bo prej prešla od obljub k dejanjem ter korektno in širokogrudno izpolnila obveznosti, ki so jima glede manjšinske zaščite naložene v mednarodnih dogovorih in pogodbah.

Prispevek k zgodovini ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

so bile koroške pesmi in koroška glasba že pred 300 leti in več znane kot neka posebnost. Kakor je bilo zgoraj prikazano, je dne 25. oktobra 1682 v župnišču v Št. Štefanu zbrana družba veseljačič ob koroški glasbi (Musica Carinthica), v enem izmed poročil na škofijski ordinarij v Ljubljani pa stoji zapisano, da so prepevali „Melodias Carinthias“, to se pravi, koroške viže. Ker je prebivalstvo Ziljske doline v tej dobi pripadalo še skoraj stooletno slovenski narodni skupnosti, smemo sklepati, da so prepevali slovenske koroške pesmi in da so bile te pesmi znane po svetu že tedaj kot neka posebnost.

3. V dobi, ki jo opisujemo, sta ve-

ljala latinščina in nemščina kot uradna jezika, kar je v mnogih primerih dovedlo do tega, da so slovenska imena, bodisi priimke oseb, bodisi imena krajev, zapisovali po svoje. Iz Petroviča so napravili Patribuscha ali Peterbuscha, iz Tolminca Tollomajnerja. Posebno značilno pa je pomenčenje slovenskih krajevnih imen na Koroškem; navedel bom dva primera: Iz imena kraja Večna vas so napravili Wackendorf, kraj Loga vas (Augsdorf) pri Vrbi ob Vrbskem jezeru (Velden am Wörthersee) se je prvotno imenoval Gola vas; domačini so v slovenskem koroškem narečju izgovarjali Gola vas kakor Hova vas, iz česar so potem Nemci napravili Hausdorf.

Dr. Anton Svetina

Pomembna zmaga za SAK

Po devetih igrah vodi Slovenski atletski klub (15 točk) s štirimi točkami razlike pred KAC, in s petimi točkami pred moštvi iz Šentandraža, Dobrle vasi, Treibacha in Wolfsberga. Sledijo pa še tri moštva z devetimi točkami. To je dokaz, kako gosto so razporejena skoraj enako močna moštva. Dejstvo, da so si ta moštva med seboj odvzemala točke, je tudi olajšalo SAK-u, da je z izredno dobro serijo izgradil takšno vodilno pozicijo na lestvici.

Od nedeljske tekme so si navijači precej veliko pričakovali, zato blagajnik SAK tudi ni bil presenečen, ko je prišlo okoli 700 gledalcev (od teh jih je okoli 500 plačalo vstopnino). Skorajda so bili razočarani, saj igra sama ni imela pričakovane visokega nivoja, kar gre na račun pomembnosti igre, ki je povzročila določeno krčevitost in nervozo.

Na začetku je bila tekma precej izenačena, obe moštvi sta imeli šanse za gol, vendar se napadalcem na obeh straneh ni posrečil zadetek. Igra je bila deloma zelo trda, kar pač pri takšnem derbyju med prvimi in drugimi ni presenetljivo.

V drugi polovici je SAK lepo začel in v 52 minuti je po podaji Mihija Kreutza Martin Hobel direktno prevzel žogo in s strelom v levi spodnji kot premagal vratarja Köcka. V zadnjih dvajsetih minutah pa je bil KAC blizu izenačenju, vendar niso znali izrabiti možnosti, prav posebno Zechner ne, ki je četrto ure pred koncem zgrešil prazen gol. Igralci SAK v drugi polovici niso imeli prave srečne noge, saj so se vsaj dvakrat sami prikrajšali za gol.

Posebno je treba poudariti Salkiča in Lazareviča, medtem ko je Lampichler imel kljub dobri igri nekaj slabih trenutkov. Golman Markun je samo enkrat izgubil pregled, ko je iskal žogo, ki je na srečo že bila v gol-outu.

V tej važni igri je nastopilo moštvo še pod posebnim moralnim pritiskom, in mu zato velja še posebna pohvala: trener Avdič je namreč v bolnici, tako da bo moštvo še dalj časa brez trenerja, ki mu grejo velike zasluge za trenutno prodornost igralcev SAK.

SAK šolarji — Žrelec šolarji 1:3

SAK pod 23 — KAC pod 23 2:2

SAK ml. — DSG Borovlje ml. 5:0

Slovenska šahovska zveza uspešna

Slovenska šahovska zveza, ki se je lani prvič udeležila tekem v 3. razredu (sredina) je letošnjo sezono začela kar presenetljivo. Lani je zaključila sezono s 5. mestom med 10 moštvi, letos pa zgleda, da ima možnosti uvrstiti se med prvimi 4 moštvi.

V prvi tekmi letošnje sezone se je slovenska ekipa pomerila le s 4 igralci proti moštvi iz Feldkirchna in igrala neodločeno 3:3. V drugem kolu je Slovenska šahovska zveza nastopila doma (v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva) in izgubila z 2:4. V zadnji tekmi pa se je pomerila zveza z še neporaženim moštvom celovškega magistrata ter ga premagala s 3,5 : 2,5. Trenutno je moštvo

Začasna rešitev za trening SAK

Če je še pred tednom dni kateri izmed igralcev SAK drugim igralcem tolmačil, da SAK sploh nima zagotovljen tedenski trening, mu ti isti skoraj ni verjel. Dejstvo pa je bilo, da so imeli slovenski nogometaši samo enkrat možnost trenirati na nogometnem igrišču (Koschat). Vsi poskusi dobiti še drug dan za reden trening z možnostjo za preoblačenje in umivanje po treningu pa v preteklosti niso bili uspešni. Zato je mesto že pred dvema leti obljubilo SAK-u, da mu bo na razpolago še kakšno drugo igrišče, čim bo mesto izgradilo vsa nova športna igrišča. Pred kratkim so v Welzenegu v Celovcu predali svojemu namenu zadnjega od teh načrtovanih igrišč. SAK pa še vedno ni imel možnosti trenirati dvakrat tedensko pod rednimi pogoji. Bil je prisiljen iskati druge

časne možnosti, kar seveda ni najbolj ugodno in je zato tem bolj presenetljivo, da je moštvo na prvem mestu lestvice.

Mladinsko moštvo letos zelo preseneča. Ob zaključku lanske sezone je bila mladina SAK na zadnjem mestu lestvice, letos pa trenutno vodi v svoji skupini. Čestitamo.

V zadnjih tednih se je vodstvo SAK pri mestu pozanimalo kako je z dano obljubo. Vendar najprej ni bilo videti prevelike pripravljenosti. Ta teden pa je uspelo funkcionarjem dobiti od športnega referenta mesta Celovec Jandi-na zagotovilo, da bodo moštva SAK v prihodnosti imela možnost trenirati tudi na igrišču ASV (vsako sredo od 18. ure naprej). To je predlagalo mesto kot začasno rešitev, ki naj bi ji v bodoče sledila končno le enkrat dokončna rešitev, tako da ne bo treba več trenirati na dveh igriščih. Tehnični vodja SAK Sommeregger je v zvezi z začasno rešitvijo dejal, da je to prav gotovo tudi zasluga slovenskih novinarjev, ki so večkrat opozarjali na ta problem.

Začasna rešitev tega problema bo vplivala pozitivno na igralce. Ni pa še jasno kakšne posledice bo imel izpad odličnega trenerja Avdiča (zdravstveni vzroki), ki je na pripravah v Novem Sadu in tudi v nadaljnjih pripravah odlično motiviral igralce. Predsednik Walter Gutovnik, je k trenutnemu položaju v moštvu dejal: „Vzdušje je odlično in optimalno, malo še manjka discipline.“ Glede kadra je povedal, da šteje trenutno 18 igralcev in to naj bi zadostovalo v tej sezoni. Kot cilj sezone pa je zavestno skromno dejal: „biti spredaj zraven.“

Drsanje na ledu

Od zadnje sobote naprej je celovška mestna hala 6 spet odprta za enega od zelo razširjenih zimskih športov — za drsanje na ledu. Kratko po zaključku celovškega lesnega sejma so halo predali hokejistom, sedaj pa so jo odprli do konca februarja tudi za splošno publiko. Vsak dan (razen ponedeljka) je dvorana odprta od 14. do 16. ure, prav tako pa v petkih med 20. in 22. uro, če ni na sporedu tekma KAC, prav tako pa je odprta vsako nedeljo od 10. do 12. ure. Kot poročila uprava celovškega sejma se še vedno razširjuje na Koroškem zanimanje za drsanje in hokej na ledu. Trenutno uporablja umetni led v mestni hali nad 80 športnih društev.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 7. oktobra 1982

Za 100 din dobite	25.00 šil.
Za 100 din plačate	29.00 šil.
Za 100 lir dobite	1,22 šil.
Za 100 lir plačate	1,31 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage Krotnikove mame Marije Blažej, se zahvaljujemo vsem, ki so ji v zadnjem času skušali olajšati trpljenje. Prisrčen Bog lonaj sosedom za pomoč v težkih urah in vsem, ki so našo mamo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tudi cerkvenemu zboru pod vodstvom Miheja Sadjaka. Prav posebno pa duhovnikom dekanu Sriencu, dr. Čegovniku, g. Dersula in mag. Stanku Olipu za tolažilne besede in pogrebne obrede.

SINOVI Z DRUŽINAMI